

АРГАНІЗАЦЫЯ ВОЛЬНАГА ЧАСУ НАСЕЛЬНІЦТВА. ПРАЕКТНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ

Па стане на 01.01.2023 года ў Віцебскай вобласці ажыццяўляюць дзейнасць 343 установы культуры клубнага тыпу. У параўнанні з 2021 годам колькасць устаноў культуры на тэрыторыі рэгіёна зменшылася на 18.

На базе ўстаноў культуры клубнага тыпу ў 2022 годзе працавала 2 764 клубныя фарміраванні розных жанраў і накірункаў, што на 121 менш у параўнанні з 2021 годам (у 2021 г. – 2 885). У разліку на адну клубную ўстанову колькасць клубных фарміраванняў склала 8,1 (у 2021 годзе – 8,0). Яны аб'ядноўваюць 31 919 удзельнікаў, што на 205 больш у параўнанні з 2021 годам (у 2021 г. – 31 714). Сярэдняя напаяльнасць клубных фарміраванняў у 2022 годзе склала 12 чалавек (у 2021 годзе – 11).

Гонарам з'яўляюцца калектывы мастацкай творчасці, што маюць званне "заслужаны аматарскі калектыв Рэспублікі Беларусь", найменне "народны", "узорны" (гл. *табліцу "Народныя", "узорныя" аматарскія калектывы на 01.01.2023 года"*). На цяперашні час у вобласці працуе 579 калектываў з найменнем, 19 маюць званне "заслужаны", якія годна прадстаўляюць народную творчасць Віцебшчыны. У 2022 годзе найменні "народны" і "ўзорны" былі прысвоены 5 калектывам, зняты найменні двум.

Калектывы мастацкай творчасці прымаюць актыўны ўдзел у міжнародных, рэспубліканскіх і абласных мерапрыемствах. Лідэрамі па ўдзелу ў абласных мерапрыемствах за справаздачны год сталі сталі Глыбоцкі, Шумілінскі, Лепельскі, Дубровенскі, Лёзненскі і Полацкі раёны. Калектывам Браслаўскага, Расонскага, Шаркаўшчынскага раёнаў і г.Наваполацка трэба актывізаваць удзел у мерапрыемствах.

Па выніках 2022 года клубнымі ўстановамі вобласці праведзена 94 344 (з іх 63 513 – у сельскіх установах культуры) мерапрыемстваў, што на 1076 мерапрыемстваў больш, чым у 2021 годзе. У разліку на адну клубную ўстанову гэты паказчык складае 275,1 мерапрыемствы у год (у 2021 годзе было 258,4). Ніжэй за сярэдні паказчык назіраецца ў Бешанковіцкім, Верхнядзвінскім, Докшыцкім раёнах.

У 2022 годзе праведзена 10356 мерапрыемстваў на беларускай мове, што складае 11% ад агульнай колькасці. Дадзены паказчык павялічыўся на 1,3% у параўнанні з 2021 годам.

27 320 мерапрыемстваў праведзена на платнай аснове, якія наведалі 776 975 чалавек. Анлайн праведзена 348 мерапрыемстваў, з іх 12 на платнай аснове.

Трэба адзначыць, што з агульнай колькасці мерапрыемстваў праведзена 527 святаў вёсак, што на 99 менш, у параўнанні з 2021 годам (гл. *табліцу "Колькасць праведзеных святаў вёсак у рэгіёнах Віцебскай вобласці ў 2022 годзе"*).

Па выніках удзелу ў Рэспубліканскім спаборніцтве на лепшую арганізацыю работы па канцэртным і тэатральным абслугоўванні сельскага насельніцтва за 2022 год адным з паказчыкаў з'яўляецца "колькасць канцэртаў,

спектакляў, абрадаў, тэатралізаваных прадстаўленняў і святаў“, праведзеных клубнымі ўстановамі для жыхароў сяла ў разліку на адну клубную ўстанову. У параўнанні з 2021 годам дадзены паказчык па Віцебскай вобласці паменшыўся на 1,1 і складае 57,8 мерапрыемстваў.

Установамі культуры клубнага тыпу па-ранейшаму выкарыстоўваюцца традыцыйныя формы клубных паслуг: канцэрты, тэатралізаваныя прадстаўленні, спектаклі, святы вёсак, конкурсна-гульнёвыя і забаўляльныя праграмы, тэматычныя вечары, вечары адпачынку, выставы і іншыя. Трэба адзначыць, што спецыялісты клубных устаноў звяртаюць увагу і на інавацыйныя формы дасугавай дзейнасці. У рэгіёнах набіраюць папулярнасць: вечары інтэлектуальных гульняў, лега-паці, квэст-румы, хеппенінгі і іншыя. У кожным рэгіёне ёсць шэраг сваіх найбольш задавальняючых форм работы, якія ўсталёўваюцца зыходзячы з мясцовых абставін і патрабаванняў гледачоў.

На працягу 2022 года ў рэгіёнах вобласці функцыяніравалі 48 філарманічных пляцовак, на якіх было праведзена 805 мерапрыемстваў, што на 115 менш, у параўнанні з 2021 годам. Найбольшая колькасць мерапрыемстваў праведзена на дадзеных пляцоўках у Пастаўскім, Докшыцкім і Расонскім раёнах. *Аб дзейнасці пляцовак гл. табліцу “Аналіз дзейнасці філарманічных пляцовак у рэгіёнах Віцебскай вобласці”.*

Культурнае і інфармацыйнае абслугоўванне насельніцтва адаленых і маланаселеных вёсак здзяйсняюць 18 аддзелаў (сектараў) па нестатыянарных формах абслугоўвання насельніцтва, у зоне абслугоўвання якіх знаходзіцца звыш 1700 вёсак. За 2022 год праведзена 4 362 мерапрыемствы, што складае каля 20 мерапрыемстваў у месяц на адну ўстанову. Лепшыя паказчыкі па колькасці мерапрыемстваў – у Віцебскага, Глыбоцкага і Талачынскага раёнаў. Супрацоўнікамі аўтаклубаў выкарыстоўваюцца розныя формы: канцэрты, святы, мітынгі, выставы, акцыі, тэматычныя вечарыны, святы вёсак, конкурсныя і забаўляльныя праграмы, вечары адпачынку, віншаванні на даму і іншыя. Лідарамі па колькасці выкарастаных формаў клубных паслуг за 2022 год з’яўляюцца аўтаклубы Глыбоцкага (34), Полацкага (31), Віцебскага (25) раёнаў. Пры аўтаклубах дзейнічаюць клубныя фарміраванні, якіх па вобласці па стане на 01.01.2023 года налічвалася 45 адзінак з агульнай колькасцю ўдзельнікаў 465 чалавек (у 2021 годзе: 48 фарміраванняў з колькасцю 420 чалавек).

На працягу года праходзіў сумесны праект устаноў культуры па формах нестатыянарнага абслугоўвання насельніцтва (аўтаклубаў і бібліобусаў) “Бібліяаўтаклубны дэсант“, прысвечаны Дню народнага адзінства, вынікі якога былі падведзены 21 верасня на базе ўстаноў культуры Бешанковіцкага раёна, 30 лістапада адбыўся метадычны дзень ва ўстановах культуры Верхнядзвінскага раёна.

Ва ўстановах культуры клубнага тыпу Віцебскай вобласці недастаткова развіта праектная дзейнасць. Аднак, ёсць рэгіёны і ўстановы, дзе праекты запатрабаваны і сістэматычна рэалізуюцца. Так, у 2022 годзе рэалізаваны наступныя праекты (у тэксце абазначана частка цікавых праектаў):

– Браслаўскі раён: “Новыя імёны“, для маладых спецыялістаў;

- Верхнядзвінскі раён: сацыяльна-культурны праект ”Страницы истории культуры“;
- Віцебскі раён: ”Свет без межаў“, для людзей з абмежаванымі магчымасцямі;
- Глыбоцкі раён: сацыяльны праект ”В гармонии с возрастом“;
- Докшыцкі раён: ”Докшицы на РЕЙВЕ“ – тэматычныя дыскатэкі для падлеткаў;
- Лёзненскі раён: вакальны праект ”Добровидение“;
- Пастаўскі раён: дабрачынны праект ”Твори добро“;
- Полацкі раён: творчы іміджавы праект ”Полацк – горад рамесны“;
- Ушацкі раён: экалагічны праект ”Береги свою планету“.

Па выніках праведзенага аналізу супрацоўнікам устаноў культуры неабходна:

- звярнуць увагу на работу творчых калектываў для розных катэгорый насельніцтва, асабліва на ўдзел у мерапрыемствах рознага ўзросту;
- актывізіраваць працу ”народных“, ”узорных“ калектываў і іх удзел у міжнародных, рэспубліканскіх і абласных мерапрыемствах;
- прадоўжыць практыку рэалізацыі праектаў, асабліва для дзяцей і падлеткаў.

Колькасць праведзеных святаў вёсак у рэгіёнах Віцебскай вобласці ў 2022 годзе

Раён/горад	Колькасць
Аршанскі	49
Бешанковіцкі	14
Браслаўскі	14
Верхнядзвінскі	9
Віцебскі	26
Гарадоцкі	20
Глыбоцкі	25
Докшыцкі	43
Дубровенскі	38
Лепельскі	17
Лёзненскі	52
Міёрскі	11
Пастаўскі	38
Полацкі	26
Расонскі	9
Сенненскі	24
Талачынскі	42
Ушацкі	26
Чашніцкі	15
Шаркаўшчынскі	16

Шумілінскі	13
УСЯГО:	527

**Аналіз дзейнасці філарманічных пляцовак
у рэгіёнах Віцебскай вобласці***

Раён	Колькасць філарманічных пляцовак	Колькасць канцэртаў (усяго)	Колькасць канцэртаў ДШМ	Колькасць канцэртаў калектываў клубных устаноў раёна	Колькасць канцэртаў праведзеных ДКУ "Віцебская абласная філармонія "
Аршанскі	4	52	-	11	-
Бешанковіцкі	2	21	5	16	-
Браслаўскі	2	15	-	3	-
Верхнядзвінскі	2	82	-	1	-
Віцебскі	3	23	13	10	-
Гарадоцкі	2	12	1	11	-
Глыбоцкі	2	-	1	7	-
Докшыцкі	3	93	25	32	-
Дубровенскі	1	52	-	3	-
Лепельскі	4	21	2	19	-
Лёзненскі	1	12	1	3	-
Міёрскі	2	-	-	-	-
Пастаўскі	4	143	3	-	1
Полацкі	1	6	-	2	-
Расонскі	2	91	-	7	-
Сенненскі	3	58	8	50	-
Талачынскі	2	46	7	3	-
Ушацкі	2	3	-	2	1
Чашніцкі	2	15	-	13	-
Шаркаўшчынскі	2	18	-	18	-
Шумілінскі	2	42	-	6	-
УСЯГО:	48	805	66	217	2

**Аналіз падрыхтаваны па дадзеным, што змешчаны ў справаздачах раёнаў вобласці за 2022 год.*

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ ФАЛЬКЛОРНЫХ ФАРМІРАВАННЯЎ ВА ЎСТАНОВАХ КУЛЬТУРЫ ВІЦЕБСКОЙ ВОБЛАСЦІ ЗА 2022 ГОД

Адной з прыярытэтных задач у рабоце клубных устаноў застаецца адраджэнне, развіццё і папулярызацыя беларускіх нацыянальных традыцый і фальклору.

Вялікая роля ў выяўленні, зберажэнні і развіцці народных традыцый, належыць фальклорным калектывам, а таксама клубам беларускай нацыянальнай кухні, фальклору і гульні.

Ва ўстановах культуры Віцебскай вобласці на пачатак 2023 года дзейнічае 158 фарміраванняў фальклорнага накірунку (+6 ў параўнанні з 2021 г.), з іх 93 – для дарослых, з колькасцю ўдзельнікаў 1692 чалавек; 65 – для дзяцей, з колькасцю ўдзельнікаў 622 чалавекі; з найменнем ”народны” – 25, ”узорны” – 4 калектывы; са званнем ”Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь” – 2 калектыва: Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь узорны фальклорны калектыў ”Сунічкі” Стайскай ДШМ традыцыйнай культуры, Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь фальклорны ансамбль ”Паазер’е” выкладчыкаў ДУА ”Пастаўская дзіцячая школа мастацтваў імя А.Тызенгаўза”. У 2022 годзе кагорту народных фальклорных калектываў папоўнілі народны фальклорны ансамбль ”Блізнянка” (Полацкі раён) і ўзорны фальклорны гурт ”Ажыначкі” (г.Наваполацк).

Агульная колькасць фальклорных калектываў вобласці, якія маюць найменні ”народны, узорны”, званне ”заслужаны”:

Найменне/званне	Калектывы сферы культуры	Калектывы сістэмы адукацыі	Прафсаюзныя калектывы	Ведамасныя калектывы
Народны	40	-	1	-
Узорны	4	8	-	-
Заслужаны	2	-	-	-

Найбольшая колькасць фальклорных фарміраванняў у Полацкім і Гарадоцкім раёнах – 14; Браслаўскім і Сенненскім – па 12; Талачынскім і Чашніцкім раёнах – па 11, у Пастаўскім – 10 калектываў. Фальклорныя фарміраванні для дзяцей добра прадстаўлены ў Полацкім – 9, у Браслаўскім і Чашніцкім – па 7 дзіцячых калектываў.

У вобласці дзейнічае 4 Дома фальклору: Бешанковіцкім, Глыбоцкім, Талачынскім, Чашніцкім раёнах.

Шмат увагі захаванню і развіццю народных традыцый надаюць клубы нацыянальнай кухні, гульні і фальклору, якія створаны амаль ў кожным раёне, 16 з іх маюць найменне ”народны”.

На захаванне і папулярызацыю фальклору накіраваны семінары і мерапрыемствы вобласці. Так, у 2022 годзе на базе АМЦНТ з 9 па 18 лютага праходзіла выстава-прэзентацыя элементаў нематэрыяльнай культурнай

спадчыны, уключаных у Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў Рэспублікі Беларусь "Скрыжаванні талентаў Віцебшчыны". Унікальная выстава адбылася ў Віцебску ў другі раз – пасля пяцігадовага перапынку, але ўпершыню было прадстаўлена ўсё багацце старажытных рамёстваў Віцебшчыны, якія сёння не проста адраджаюцца, але і займаюць ганаровае месца ў гісторыка-культурнай спадчыне Беларусі. На экспазіцыі было прадстаўлена ажурнае ткацтва, традыцыйныя валёнкі з Міёршчыны, маляваныя дываны, посцілкі ў тэхніцы аднабаковага перабору, вырабы з саломкі, керамічныя цацкі-свістулькі і яшчэ шэраг элементаў, якія не проста захаваліся на Віцебшчыне, але і актыўна практыкуюцца. На працягу трох дзён на базе выставы праходзілі абласныя курсы для спецыялістаў па фальклору "Работа клубных устаноў па зберажэнні нематэрыяльнай культурнай спадчыны", удзел у якіх прынялі работнікі культуры з 17 раёнаў вобласці і г.Віцебска.

Акрамя тэарэтычнага матэрыялу слухачы знаёміліся з практыкамі захавання элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны з вопыту работы сваіх калег з розных рэгіёнаў Віцебшчыны, быў прадстаўлены шэраг прэзентацый, майстар-клас па вырабу полацкай свістулькі, прагляд традыцыйных танцаў Глыбоцкага, Сенненскага, Лепельскага і Расонскага раёнаў. Выстава атрымала добры водгук ад наведвальнікаў – гасцей і жыхароў горада Віцебска, вучняў сярэдніх школ і гімназій, для якіх былі праведзены не толькі экскурсіі, але і майстар-класы па саломалляценні, маляванцы, вырабу свістулькі, выцінанцы.

Фальклорныя калектывы і клубы беларускай нацыянальнай кухні, фальклору і гульні прымаюць актыўны ўдзел у розных праектах і праграмах беларускага тэлебачання: "Наперад ў мінулае", "Беларуская кухня", "Жывая спадчына", "Мясцовы час", "Вечерний Витебск". У справаздачным годзе на працягу чэрвеня – жніўня на тэрыторыі музея-сядзібы Іллі Рэпіна "Здраўнёва" адбыўся II абласны фестываль беларускай нацыянальнай кухні "Дзвінскі смак", удзел у якім прынялі 13 клубаў беларускай нацыянальнай кухні, фальклору і гульні з устаноў культуры Віцебскай вобласці.

Работа з моладдзю па пераемнасці фальклорнага мастацтва — адзін з прыярытэтных накірункаў дзейнасці АМЦНТ у галіне традыцыйнай культуры. Больш за 300 дзяцей і падлеткаў з 14 раёнаў Віцебскай вобласці – 16 фальклорных калектываў, 19 салістаў-выканаўцаў, 55 танцавальных пар турніру – выканаўцаў беларускіх побытавых танцаў – прынялі ўдзел у XIV абласным аглядзе-конкурсе фальклорнага мастацтва дзяцей і моладзі "Ад прашчураў – да зор", які прайшоў у г.п.Расоны 19 лістапада 2022 года.

Варта адзначыць цікавыя праекты па фальклорнаму напрамку, якія ладзіліся на працягу 2022 года ў раёнах Віцебскай вобласці.

У Аршанскім раёне прапдоўжыў дзейнасць фальклорна-этнаграфічны праект "Калыска спадчыны" (тэрмін дзеяння – 2021-2023 гг.). Мэта – захаванне і папулярызацыя традыцыйных народных святаў і абрадаў, іх далейшае распаўсюджванне сярод жыхароў рэгіёна. Першапачаткова праект быў разлічаны на дзяцей і падлеткаў, але пашырыў свае межы, таму што цікавасць да гэтай працы праявілі іншыя ўзроставыя катэгорыі насельніцтва. У рамках

фальклорнага праекта адбыліся наступныя мерыпрыемствы: тэматычная выстава-прэзентацыя "Ручнік – як сімвал духоўнага скарбу беларусаў", фальклорны квэст "Традыцыі і сучаснасць" для актыву першасных арганізацый ГА "БРСМ" філіялаў "Беларуская ДРЭС" і "Лукомльская ДРЭС" РУП "Віцебскэнерга" і інш.

У 2022 ў Бешанковіцкім раёне працягвалася рэалізацыя культурна-асветніцкага праекта "Зберажом для нашчадкаў". У межах праекта распрацаваны этнагарафічны маршрут у вёску Азёркі, дзе і зараз жывуць і прадаўжаюць традыцыі шапавалаў сем'і Дашкевіч, Каштанавых; праведзена рэгіянальнае брэндавае свята беларускай гасціннасці, кірмашовых забаў і майстроў сваёй справы "Бешанковіцкі раёк"; распрацаваны культурны брэнд "Бакціха-Куціха"; праведзены абрады – "Багач", "Каляды", "Зажынкi", "Дажынкi", "Валачобнікi"; сабраны багаты фальклорны матэрыял і прадметы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, знойдзеныя падчас этнагарафічных экспедыцый па вёсках раёна. Раённы фальклорны праект "Вяртанне да вытокаў", арганізаваны Цэнтрам традыцыйнай культуры і народнай творчасці Гарадоцкага раёна прадоўжыў сваю рэалізацыю і ў 2022 годзе. У межах праекта былі праведзены: раённы агляд-конкурс традыцыйных танцаў і гульняў "У карагодзе традыцый", які праводзіўся з мэтай зберажэння і папулярызацыі танцавальнага і гульнёвага фальклору Гарадоччыны; раённы агляд-конкурс масленічных прадстаўленняў "Гуляй, Масленіца", свята народнага каляндара "Каляду вядзём, шчасця ў дом нясём"; фальклорныя праграмы "Багач", "Купальскія гуляння" і інш.

У Лёзненскім раёне ў 2022 годзе прадоўжыў работу фальклорны праект "Бабулін скарб". Мэта праекта – узнаўленне, захаванне, папулярызацыя мясцовых традыцый Лёзненшчыны, далучэнне дзяцей да роднай культуры. У рамках праекта сельскія ўстановы культуры збіралі фальклорны матэрыял не толькі ў сваіх вёсках і аграгарадках, але і ў вёсках, якія ўваходзяць у іх зону абслугоўвання. Па выніках правядзення першага этапу праекта выдадзены метадычны зборнік, у які ўвайшлі: паданні, быліны, легенды, павер'і, казкі, пацешкі, загадкі, прыказкі, прымаўкі, калыханкі, гульні, паходжанне назваў вёсак, рэчак і мясцін. Другі этап адзначыўся песенным фальклорным матэрыялам, трэці – танцавальным фальклорам рэгіёна. Фальклорны напрамак меў яшчэ адзін праект ДУК "Лёзненская цэнтралізаваная клубная сістэма" – "Сустракаем па адзенню". Разлічаны праект для дзяцей ад 10 да 14 год. Этна-квэст праекта ўключаў у сябе некалькі ўзроўняў: старжытныя дзявочыя рэчы, пошук чароўных ключоў для адкрыцця бабулінай скрынкі з ласкуткамі, выстава паясоў і гісторыя іх вырабу, планета хустак, майстэрня краўца Марка, дзе ўдзельнікі павінны былі без памылак апрануць сялянку і панначку. На апошнім ўзроўні ім адчыняўся свет упрыгожванняў. Гэты праект набыў вялізную папулярнасць сярод навучэнцаў і настаўнікаў.

ДУК "Полацкі раённы Цэнтр культуры" рэалізаваў на працягу 2022 года шэраг праектаў. Фальклорны праект "З куфэрка мінулага" уключаў у сябе: збор інфармацыі праз экспедыцыі па мястэчках Полацкага рэгіёна, знаёмства са старажыламі мясцовасці, апытальныя гутаркі аб народных рамёствах, традыцыйным касцюме, побыце і г.д.; фатаграфаванне, замалёўка касцюма ці

прадмета са слоў апавядаючага; пошук узораў тагачаснай культуры праз агляд і капіраванне даўніх фотаздымкаў; рэканструкцыя старадаўніх вырабаў. Цыклічны праект ”З народнай скарбонкі Полаччыны“ дапамагае адкрыць гасцям і жыхарам Полацкага рэгіёна сакрэты асаблівага Полацкага каларыту, народнага традыцыйнага жыццёвага ўкладу. Праект увасобіў у сябе 10 мерапрыемстваў фальклорна-этнічнага напрамку. У 2022 годзе ў рамках праекта ”Шляхам продкаў“ Полацкім раённым Цэнтрам культуры ініцыявана дзейнасць падпраекта ”Школа народных традыцый“ з мэтай знаёмства з найлепшымі практыкамі клубных устаноў па захаванні і папулярызацыі фальклорна-этнаграфічнай спадчыны, перадачы накопленых ведаў больш шырокаму колу жыхароў і ў тым ліку маладому пакаленню. Да рэалізацыі падпраекта былі прыцягнуты ўсе вядучыя фальклорныя калектывы Полаччыны. На працягу года адбыліся 2 выездныя семінары-практыкумы для кіраўнікоў фальклорных калектываў па тэмах: ”Зберажэнне нематэрыяльна-культурнай спадчыны“ (філіял ”Багатырскі СДК“ ДУК ”Полацкі раённы Цэнтр культуры“), ”Традыцыйны фальклор і сучаснасць“ (аг.Янкавічы, Расонскі раён) і выездная творчая лабараторыя ”Пераемнасць, зберажэнне і папулярызацыя фальклорнай спадчыны“ (філіял ”Зялёнкаўскі СДК“).

У Пастаўскім раёне рэалізуецца: доўгатэрміновы праект-акцыя ”Святкуем па-беларуску“; створана для папулярызацыі нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь – народнай гульні моладзі ”Яшчар“ у в.Гута. У справаздачным годзе акцыя праводзілася на базе Юнькаўскага сельскага Дома культуры, куды з’ехаліся юнакі і дзяўчаты з Гуты, Варапаева, Дунілавіч. Акрамя гульні ў ”Яшчара“ моладзь актыўна развучвала мясцовыя танцы і традыцыйныя гульні.

Ва ўстановах культуры Талачынскага раёна прадоўжыў рэалізацыю праект ”Мая Спадчына“, мэта якога – вывучэнне і зберажэнне духоўнай культуры, абрадаў, традыцый, абуджэнне нацыянальнай годнасці, гонару за сваю Бацькаўшчыну, а таксама актывізацыя дзейнасці фальклорных калектываў. Падчас рэалізацыі праекта актыўна працавала школа традыцыйнай культуры для кіраўнікоў фальклорных калектываў устаноў культуры клубнага тыпу і школа фальклорнага танца, якая распачала сваю дзейнасць у 2021 годзе.

Пошук, аднаўленне і папулярызацыя элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны з’яўляецца адной з галоўных функцый устаноў культуры Віцебскай вобласці. Праца ў гэтым кірунку актыўна працягваецца. На дадзены момант у Дзяржаўны спіс нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь уключана 21 элемент Віцебшчыны:

1. Традыцыйная гульня ”Жаніцьба Цярэшкі“ у Лепельскім раёне.
2. Традыцыя ажурнага ткацтва ў Гарадоцкім раёне.
3. Масленічная абрадавая гульня ”Пахаванне дзеда“ ў Гарадоцкім раёне.
4. Традыцыйная тэхналогія выпечкі жытняга хлеба ў в.Дзеркаўшчына Глыбоцкага раёна.
5. Тэхналогія прыгатавання традыцыйнай стравы ”Масляны баран“ у в.Мацюкова Глыбоцкага раёна.
6. Традыцыя вырабу валёнак у Міёрскім раёне.

7. Абрад "Насіць намётку" вёскі Папшычы Глыбоцкага раёна.
8. Традыцыя маляваных дываноў (маляванак) Віцебскага Паазер'я.
9. Традыцыйныя вясельныя звычэй Дубровенскага раёна.
10. Традыцыйная страва "Клёцкі з "душамі" Віцебскай вобласці.
11. Народная гульня моладзі "Яшчар" вёскі Гута Пастаўскага раёна.
12. Спеўная традыцыя выканання купальскіх і жніўных песень "у перахлест" у в.Багатырская Полацкага раёна Віцебскай вобласці.
13. Традыцыйная тэхналогія спіральнага пляцення Гарадоцкага, Браслаўскага, Верхнядзвінскага раёнаў Віцебскай вобласці і горада Віцебска.
14. Інсітнае (наіўнае) мастацтва Віцебшчыны.
15. Беларускія практыкі саломалляцення.
16. Абрад "Розгары" ў аграгарадку Лукомль Чашніцкага раёна.
17. Традыцыйныя вобразы і тэхналогія вырабу гліняных цацак Аршанскага Падняпроўя і Віцебскага Падзвіння.
18. Беларускае мастацтва выцінанкі.
19. Ткацтва пасцілак у тэхніцы аднабаковага перабору Лепельскага раёна Віцебскай вобласці.
20. Традыцыйная калядная батлейка "Віцебскі жлоб".
21. Стравы з таркаванай бульбы – дранікі, бульбяныя бліны, бабка і іншыя традыцыі прыгатавання і спажывання Віцебскай вобласці.

У снежні 2022 года саломалляценне Беларусі ўключана ў Рэпрэзентацыйны спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны ЮНЕСКА.

У рапрацоўцы на 2023 год знаходзіцца 6 элементаў – "Беларускае дударства Віцебскай вобласці (Культура беларускай дуды)", "Танцавальная спадчына Талачынскага раёна: парныя танцы і "Крыўлянская кадрыля", "Традыцыйнае інструментальнае выканальніцтва на дытанічных цымбалах" (Пастаўскі раён), "Тэхналогія аплітання бяроствай ганчарнага посуду ў Віцебскай вобласці" (Браслаўскі, Гарадоцкі, Глыбоцкі, Лепельскі, Міёрскі, Сенненскі, Шаркаўшчынскі раёны), "Абрадавая дзея "Мыццё барод" сямейна-родавага абраду "Хрэсьбіны" (Полацкі раён), "Гарадоцкая вышыўка "перавіць" (Гарадоцкі раён).

Праблемнымі пытаннямі ў развіцці фальклорнага накірунку з'яўляюцца:

- недахоп спецыялістаў па фальклору;
- недастатковае фінансаванне для выезда на рэспубліканскія і міжнародныя фестывалі, конкурсы;
- змяншэнне насельніцтва ў вёсках, вучняў у сельскіх школах;
- у некаторых раёнах вобласці недастаткова ўвагі надаецца рабоце з элементамі нематэрыяльнай культурнай спадчыны – адсутнічаюць планы работы, не праводзяцца маніторынгі і інвентарызацыя элементаў, адсутнічаюць мерапрыемствы па папулярызацыі НКС.

Работнікам культуры вобласці неабходна звярнуць увагу на правядзенне рэгіянальных, раённых мерапрыемстваў па дадзенаму напрамку; павялічыць колькасць экспедыцый, семінараў, практыкумаў. Усе мерапрыемствы фальклорнага напрамку павінны праводзіцца толькі на беларускай мове, асабліва

абрады. Рэпертуар фальклорных калектываў павінен быць заснаваны на мясцовым матэрыяле.

РАЗВІЦЦЁ НАРОДНЫХ МАСТАЦКІХ РАМЁСТВАЎ У 2022 ГОДЗЕ

Па стане на 01.01.2023 года ў Віцебскай вобласці дзейнічаюць 24 дамы (цэнтры) рамёстваў і Браслаўскае раённае аб'яднанне музеяў, якое фактычна выконвае функцыі дома рамёстваў. Агульная колькасць спецыялістаў дадзеных устаноў больш за 190.

Адраджэнне, развіццё і зберажэнне нацыянальнай культуры; перадача і папулярызацыя традыцыйных мастацкіх рамёстваў; эстэтычнае выхаванне розных катэгорый насельніцтва; папулярызацыя аб'ектаў нематэрыяльнай і матэрыяльнай культурнай спадчыны, збор прадметаў этнаграфіі, правядзенне даследчай і метадычнай работы; вывучэнне інфармацыі па рэгіянальных тэхніках і тэхналогіях рамёстваў прыярытэтнымя накірункамі ў дзейнасці дамоў і цэнтраў рамёстваў. Майстрамі народных мастацкіх рамёстваў вядзецца работа па больш чым за 20 накірункаў народнай творчасці. На базе дадзеных устаноў у мэтах папулярызацыі вырабаў народнай творчасці працуе 13 салонаў-магазінаў.

Для арганізацыі вольнага часу насельніцтва і падтрымкі развіцця сучаснай традыцыйнай культуры, вывучэння рэгіянальных тэхнік і тэхналогій вырабу прадметаў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, далучэння людзей да актыўнай дзейнасці на базе амаль усіх дамоў і цэнтраў рамёстваў вобласці дзейнічаюць народныя клубы майстроў народных мастацкіх рамёстваў (усяго – 28). У Віцебскай вобласці па стане на 01.01.2023 года найменне ”народны“, ”узорны“ ў дадзеным жанры маюць 45 калектываў. Лідэрамі па колькасці аб'яднанняў у жанры дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва з найменнем ”народны“, ”узорны“ з'яўляюцца Аршанскі і Полацкі раёны.

Пры дамах і цэнтрах рамёстваў, акрамя народных клубаў майстроў народных мастацкіх рамёстваў, у мэтах захавання пераемнасці пакаленняў па перадачы рамесных тэхналогій дзейнічаюць гурткі і клубныя фарміраванні для дзяцей і дарослых (усяго 273). Аналіз за 2022 год паказвае, што іх колькасць зменшылася ў параўнанні 2021 годам на 5 фарміраванняў. Але колькасць удзельнікаў, таксама ў параўнанні з 2021 годам, павялічылася на 106, сярэдняя нападунальнасць – 11 чалавек.

Найбольшая колькасць фарміраванняў налічваецца ў горадзе Віцебск, Лепельскім, Аршанскім, Гарадоцкім, Пастаўскім і Глыбоцкім раёнах. На занятках фарміраванняў выкарыстоўваюцца разнастайныя формы работы: выстава, экскурсія, майстар-клас, абрад, вячорка, гульня і інш. Найбольшыя паказчыкі выкарыстоўваемых формаў работы (больш за 20) назіраюцца ў Віцебску, Полацкім і Талачынскім раёнах. Па сярэдняй нападунальнасці ўдзельнікамі высокія паказчыкі ў Наваполацку, Віцебску, Полацкім, Гарадоцкім, Верхнядзвінскім, Чашніцкім і Шумілінскім раёнах.

Важны накірунак работы спецыялістаў дамоў (цэнтраў) рамёстваў і клубаў майстроў народных мастацкіх рамёстваў выставачная дзейнасць. Спецыялістамі ўстаноў арганізуююцца і праводзяцца выставы: раённыя, гарадскія (на базе выставачных залаў дамоў і цэнтраў рамёстваў, на пляцоўках горада, раёна).

Вельмі значнымі ў дзейнасці дамоў (цэнтраў) рамёстваў з'яўляюцца абласныя мерапрыемствы, якія арганізуюе дзяржаўная ўстанова "Віцебскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці. У 2022 годзе ў выставачнай зале ДУ "Віцебскі АМЦНТ" было праведзена больш за 20 выстаў народнага мастацтва. З іх – 5 выстаў ў межах арт-праекта "Партрэт майстра" – персанальныя выставы майстроў народных мастацкіх рамёстваў з Дубровенскага (выстава Вольгі Аляксеевай), Гарадоцкага (выстава народных майстроў: Вольгі Рэут і Таццяны Міснікавай), Лепельскага (сямейная выстава Леаніда і Аляксандра Саўчанка), Шумілінскага (выстава Наталлі Сцержанковай) раёнаў і г.Віцебск (выстава мастака Уладзіміра Бязручанка).

Віцебскі АМЦНТ у 2022 годзе працягваў рэалізацыю арт-праекта "Захавальнікі народных рамёстваў" – выставы творчай дзейнасці дамоў (цэнтраў) рамёстваў Віцебскай вобласці. Асноўная мэта арт-праекта – знаёмства жыхароў і гасцей г.Віцебск з дзейнасцю майстроў народных мастацкіх рамёстваў, папулярызацыя мастацкай творчасці (у бягучым годзе прынялі ўдзел дамы (цэнтры) рамёстваў з Шумілінскага, Міёрскага, Полацкага, Докшыцкага, Лёзненскага і Расонскага раёнаў).

Былі арганізаваны і праведзены 6 абласных выстаў: абласная выстава-прэзентацыя элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны, унесеныя ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь "Скрыжаванні талентаў Віцебшчыны"; абласная выстава-конкурс дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва "Велікодныя ўзоры"; выстава-продаж вырабаў майстроў народных мастацкіх рамёстваў "Зімовая казка"; адкрытая абласная выстава-конкурс майстроў лапікавага шыцця "Вішнёвая мазаіка"; абласная інтэрактыўная выстава-конкурс мастацкіх вырабаў "Птушыны перапалох"; выстава-конкурс дзіцячых гурткоў дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва "Ад майстра да вучня", у якіх прынялі ўдзел майстры ўсіх дамоў і цэнтраў рамёстваў Віцебскай вобласці.

Сумесна з Дзяржаўным музеем гісторыі беларускай літаратуры была арганізавана літаратурна-мастацкая выстава ў межах праекта "А вы не из Витебска?", у якой прынялі ўдзел майстры з Віцебска і 4 раёнаў Віцебскай вобласці: Дубровенскага, Віцебскага, Лёзненскага, Шумілінскага. У маі выстава была прадстаўлена ў Дзяржаўным музеі гісторыі беларускай літаратуры (г.Мінск), а ў ліпені – у выставачнай зале ДУ "Віцебскі АМЦНТ".

На працягу 2022 года ДУ "Віцебскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці" рэалізуюўся праект "Казкі з маляванкі", які ўключаў у сябе выставу маляваных дываноў, выкананых майстрамі па матывах казак (аўтарскіх альбо народных) і прэзентацыю дзіцячых кніжак-размалёвак, якія былі надрукаваныя на падставе маляванак майстроў з Бешанковіцкага, Віцебскага, Глыбоцкага, Дубровенскага, Полацкага, Пастаўскага, Чашніцкага і Шаркаўшчынскага раёнаў

(таксама ўдзел у праекце прынялі майстры з Верхнядзвінскага і Браслаўскага раёнаў).

Папулярызацыя народных мастацкіх рамёстваў Віцебскай вобласці здзяйсняецца праз удзел майстроў дамоў (цэнтраў) рамёстваў ў рэспубліканскіх і міжнародных мерапрыемствах.

Традыцыйна майстры народных мастацкіх рамёстваў Віцебшчыны ўдзельнічалі ў Рэспубліканскім свяце Купалле ("Александрыя збірае сяброў"), якое прайшло ў ліпені 2022 года ў Магілёўскай вобласці. На творчых пляцоўках працавалі майстры з Віцебскага, Гарадоцкага, Дубровенскага, Аршанскага, Сенненскага і Шумілінскага раёнаў.

У маі майстры з Віцебскага, Глыбоцкага, Гарадоцкага, Лепельскага, Дубровенскага, Лёзненскага, Сенненскага, Талачынскага, Ушацкага раёнаў і г.Віцебск паспяхова прынялі ўдзел у Рэспубліканскім кірмашы "Вясновы букет" у горадзе Мінск.

На працягу 2022 года Віцебскім АМЦНТ былі праведзены 3 пленэры па традыцыйных рамёствах: абласны пленэр па спіральным пляценні (г.Гарадок); адкрыты абласны пленэр майстроў народных мастацкіх рамёстваў разьбы па дрэве "Дрэва жыцця" (г.Докшыцы); Міжнародны пленэр дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва "Гліна спявае" (г.п.Копысь, Аршанскі раён). Падчас удзелу ў пленэрах сваё майстэрства дэманстравалі майстры з Браслаўскага, Віцебскага, Глыбоцкага, Гарадоцкага, Докшыцкага, Дубровенскага, Лепельскага, Міёрскага, Аршанскага, Расонскага, Сенненскага, Талачынскага і Чашніцкага раёнаў.

У ліпені 2022 года ў межах Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску" прайшло адкрытае абласное свята-конкурс "Сцяжкі майстэрства-2022" (40 удзельнікаў); Міжнародны конкурс майстроў традыцыйнага ткацтва "Палатняныя пераплёты-2022" (37 удзельнікаў) і Віцебскае Міжнароднае свята-конкурс кавальскага майстэрства "Зніч". Удзел у конкурсах прынялі майстры народных мастацкіх рамёстваў амаль усіх дамоў (цэнтраў) рамёстваў Віцебскай вобласці, акрамя майстроў з Ушацкага раёна. Па вуліцах Талстога і Пушкіна традыцыйна працавалі выставачныя пляцоўкі кірмаша рамёстваў "Горад майстроў", дзе свае вырабы прадстаўлялі майстры не толькі з усіх рэгіёнаў Віцебскай вобласці і куткоў Беларусі, але і з Расіі.

Сумарны вынік удзелу майстроў мастацкіх рамёстваў у мерапрыемствах (выставы, пленэры, конкурсы) у 2022 годзе

№	Раён/горад	Колькасць мерапрыемстваў
1	Аршанскі	10
2	Бешанковіцкі	8
3	Браслаўскі	7
4	Верхнядзвінскі	9
5	Віцебскі	10
6	Гарадоцкі	14

7	Глыбоцкі	13
8	Докшыцкі	8
9	Дубровенскі	15
10	Лепельскі	12
11	Лёзненскі	10
12	Міёрскі	10
13	Пастаўскі	12
14	Полацкі	11
15	Расонскі	8
16	Сенненскі	11
17	Талачынскі	7
18	Ушацкі	8
19	Чашніцкі	11
20	Шаркаўшчынскі	10
21	Шумілінскі	12
22	г.Наваполацк	6
23	г.Віцебск	11

У выніку плённай працы па адраджэнні і развіцці традыцыйных рамёстваў у 2022 годзе ганаровае званне ”Народны майстар Рэспублікі Беларусь“ атрымалі 7 майстроў народных мастацкіх рамёстваў: Квашко Уладзімір (Сенненскі раён), Сцержанкова Наталля (Шумілінскі раён), Шынкарова Таццяна (Аршанскі раён), Аляксеева Вольга (Дубровенскі раён), Зінкевіч Валерый (Браслаўскі раён), Андрэй Рэцікаў (г.Наваполацк) і Кавальчук Людміла (г.Віцебск).

Негледзячы на тое, што вядзецца актыўная работа па адраджэнні і зберажэнні нацыянальнай традыцыйнай культуры Віцебскай вобласці, выяўляецца і шэраг праблем.

Неабходна звярнуць увагу кіраўніцтва дамоў (цэнтраў) рамёстваў на ўдзел у колькасці ажыццяўляемых выстаў і мерапрыемстваў, у тым ліку на базе ДУ ”Віцебскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці“, якія з’яўляюцца значнымі для майстроў народных мастацкіх рамёстваў, і ўдзел у іх павінен быць максімальна актыўным. Трэба звярнуць увагу і на правільнасць афармлення заявак і спісаў да ўдзелу ў мерапрыемствах: прозвішча і імя майстра павінны быць поўнымі і на беларускай мове, прыклад дадаецца да кожнага палажэння мерапрыемства. Рабіць экспазіцыйныя этыкеткі трэба з кардону і замацоўваць на творы самастойна.

Клубам народных майстроў народных мастацкіх рамёстваў, якія пацвярджаюць найменне ”народны“, ”узорны“, трэба больш адказна падыходзіць да правядзення справаздачных выстаў: прадстаўленыя на іх творы павінны адпавядаць асноўным крытэрыям – мець традыцыйную накіраванасць, адказваць высокаму ўзроўню выканання; быць створанымі майстрамі за апошнія тры гады дзейнасці клуба.

Вялікую ўвагу дамы і цэнтры рамёстваў павінны надаваць фарміраванню пазітыўнага грамадскага меркавання аб сваёй дзейнасці і выкарыстоўваць сродкі масавай інфармацыі для папулярызацыі сваёй дзейнасці: весці старонкі ў сацыяльных сетках, выкарыстоўваць відэахосцінгі. Майстрам традыцыйных рамёстваў трэба надаць увагу нацыянальным традыцыям; вывучаць і даследаваць экспанаты з фондаў раённых музеяў, а таксама звярнуць увагу на сваю галоўную мэту: захоўваць, развіваць і папулярызаваць традыцыйныя каштоўнасці.

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ ВАКАЛЬНА-ХАРАВЫХ КАЛЕКТЫВАЎ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ

На тэрыторыі Віцебскай вобласці найбольш распаўсюджанымі з’яўляюцца калектывы вакальна-харавага накірунку. Гэта – харавыя калектывы, ансамблі песні і музыкі, эстрадныя студыі, вакальныя групы, вакальна-харэаграфічныя калектывы і г.д.

Усяго ў вобласці ва ўстановах культуры клубнага тыпу на працягу 2022 года працавала 755 вакальна-харавых калектываў, з іх 385 – дзіцячых. На жаль, захоўваецца тэндэнцыя скарачэння колькасці фарміраванняў вакальна-харавага жанру, што відаць з наступнай табліцы:

	Год	Колькасць калектываў вакальна-харавага жанру	З іх дзіцячых
1	2019	853	324
2	2020	816	312
3	2021	795	303
4	2022	755	285

Але ў 2022 годзе ўзрасла агульная колькасць удзельнікаў калектываў вакальна-харавага жанру:

- 2020 год – 7704 чал., у т.л. дзяцей – 2802;
- 2021 год – 7385 чал., у т.л. дзяцей – 2743;
- 2022 год – 7766 чал., у т.л. дзяцей – 2767.

Трэба адзначыць, што ў Віцебскай вобласці больш за ўсё вакальных і харавых калектываў знаходзіцца ў Глыбоцкім раёне – 65 калектываў (але ў параўнанні з мінулым годам колькасць скарацілася на 7 адзінак), Аршанскім раёне – 61 (-2 да мінулага года), Верхнядзвінскім – 44 (-2), Пастаўскім – 43 (на ўзроўні мінулага года), Полацкім – 39 (на ўзроўні мінулага года), Лёзненскім – 37. Значна скарацілася колькасць калектываў дадзенага жанру ў Віцебскім, Лепельскім, Сенненскім раёнах.

У вобласці налічваецца 164 калектывы з найменнем: 119 калектываў вакальна-харавага напрамку (у тым ліку вакальна-харэаграфічныя) з найменнем ”народны аматарскі калектыў“ і 45 калектывы з найменнем ”узорны аматарскі калектыў“, а таксама 4 заслужаныя аматарскія калектывы Рэспублікі Беларусь.

У 2022 годзе пазбаўлены наймення ”народны аматарскі калектыў” хор Вымнянскага СДК Віцебскага раёна. У гэтым годзе нададзена найменне ”ўзорны аматарскі калектыў” хору ”Акварэль” і тэатру народнай песні ”Валошкі” дзяржаўнай установы адукацыі ”Лепельская дзіцячая школа мастацтваў”.

Колькасць калектываў з найменнем ”народны”, ”ўзорны” і званнем ”заслужаны” ва ўстановах культуры клубнага тыпу, а таксама дзіцячых школах мастацтваў

Найменне	Вакальна-харэаграфічныя калектывы 2022 г.	Ансамблі песні і музыкі (вакальны ансамбль)	Хары	Студыі эстрадных спеваў
Народны	3	57	28	11
Узорны	2	-	6	11
Заслужаны ў т.л.	1	2	-	-

Колькасць калектываў з найменнем ”народны, узорны”, званнем ”заслужаны” ў сістэме адукацыі

Найменне	Вакальна-харэаграфічныя калектывы	Ансамбль песні і музыкі (вакальны ансамбль)	Хары	Студыі эстрадных спеваў
Народны	-	3	5	2
Узорны	1	6	9	9
Заслужаны ў т.л.	-	-	-	-

Колькасць калектываў з найменнем ”народны, узорны”, званнем ”заслужаны” ў прафсаюзнай сістэме

Найменне	Вакальна-харэаграфічныя калектывы	Ансамбль песні і музыкі (вакальны ансамбль)	Хары	Студыі эстрадных спеваў
Народны	1	4	4	1
Узорны	1	-	-	-
Заслужаны ў т.л.	1	-	-	-

З гэтых табліц бачна, што больш за ўсё калектываў вакальна-харавага накірунку ва ўстановах клубнага тыпу і ў ДШМ. Найбольшая колькасць

калектываў з найменнем ”народны“, ”узорны“ знаходзіцца ў Полацкім, Аршанскім, Шумілінскім, Верхнядзвінскім раёнах, горадзе Віцебску.

Самае складанае фарміраванне ў вакальна-харавым жанры – гэта хор. Ён прадугледжвае вялікую колькасць удзельнікаў, прычым з рознымі магчымасцямі вакальнага выканальніцтва і размеркаваных у шматлікіх харавых партыях. Хор патрабуе наяўнасць прафесійнага адукаванага кіраўніка, акампануючую групу або прафесійнага акампаніятара (канцэртмайстра). Такім патрабаванням адпавядаюць далёка не ўсе калектывы, асабліва ў сельскай мясцовасці. У 2022 годзе пазбаўлены наймення ”народны аматарскі калектыў“ хор Вымнянскага СДК Віцебскага раёна. Гэта адбылося па прычыне змянення дэмаграфічнай сітуацыі, немагчымасці абнаўлення і амаладжэння складу калектыву. Але трэба шукаць магчымасці захавання калектываў з найменнем.

Самы распаўсюджаны жанр вакальна-харавага мастацтва – гэта ансамблі песні і музыкі (музыкі і песні) або вакальныя гурты, колькасць удзельнікаў у кожным з якіх можа быць менш за 12 чалавек. Таксама распаўсюджванне атрымліваюць вакальныя эстрадныя студыі, якія з’яўляюцца найбольш запатрабаванымі пры правядзенні сучасных канцэртных праграм і моладзевых мерапрыемстваў. Назіраецца тэндэнцыя з’яўлення ансамблевых вакальных калектываў з невялікай колькасцю ўдзельнікаў: дуэтаў, трыа, квартэтаў, квінтэтаў. Гэтыя калектывы вакальнага жанру заўсёды вельмі мабільныя, маюць шырокія магчымасці для творчасці, абнаўлення рэпертуару.

У Віцебскай вобласці праводзяцца розныя фестывалі, конкурсы, агляды-конкурсы, святы з мэтай развіцця вакальна-харавага жанру. На працягу 2022 года праходзілі такія мерапрыемствы, як:

- абласны конкурс маладых выканаўцаў патрыятычнай песні ”Песні юнацтва нашых бацькоў“;
- абласны агляд-конкурс клубаў ”Ветэран“ і ветэранскіх творчых калектываў ”Не старэюць душой ветэраны“;
- адкрыты абласны конкурс народнай музыкі і прыпеўкі ”А музыкі граюць, граюць...“ у межах XXXI Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску“;
- II абласны агляд-конкурс калектываў мастацкай творчасці і аматарскіх аб’яднанняў з найменнем ”народны, узорны“ ”Званне пацвярджаю“;
- абласны конкурс дзіцячай творчасці ”Лучше всех“;
- ”Браслаўская харавая асамблея“ ў межах Міжнароднага свята традыцыйнай культуры ”Браслаўскія зарніцы“;
- Рэспубліканскі фестываль-конкурс патрыятычнай песні ”Сердцем причастны“, г.Орша;
- абласны конкурс ансамбляў песні і музыкі ”Жураўліны звон“, які праводзіўся ў межах экалагічнага свята ”Жураўлі і журавіны Міёрскага краю”
- Міжнародны фестываль песні і музыкі ”Дняпроўскія галасы ў Дуброўне“;
- Міжнародны конкурс юных выканаўцаў эстраднай песні ”Халі-хало – 2022“;
- абласное свята духоўнай музыкі і інш.

Акрамя вышэйназваных конкурсаў праводзіцца шмат міжнародных, рэспубліканскіх, рэгіянальных мерапрыемстваў, дзе ёсць магчымасць прадэманстраваць свае майстэрства. З гэтага боку станоўчыя прыклады маюцца ў Аршанскім, Полацкім, Глыбоцкім раёнах, гарадах Віцебску і Наваполацку. Ёсць вопыт удзелу ў шматлікіх дыстанцыйных, у т.л. міжнародных, фестывалях і конкурсах, што дае магчымасць прапагандаваць сваё майстэрства. Але гэта не з'яўляецца асноўным паказчыкам творчых дасягненняў.

Аматарская вакальная творчасць павінна пэўным чынам адпавядаць прафесійнаму ўзроўню. Таму кіраўнікам калектываў трэба больш надаваць увагі справаздачным канцэртам калектываў як з найменнем ”узорны, народны“, так і калектывам без дадзенага наймення, старацца, каб калектывы мастацкай творчасці прымалі ўдзел не толькі ў раённых мерапрыемствах, якія праводзяцца ”на месцы“, але і выязджалі на больш значныя мерапрыемствы (абласныя і рэспубліканскія конкурсы, фестывалі і г.д.).

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНЫХ КАЛЕКТЫВАЎ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ

Аматарскае інструментальнае мастацтва Віцебскай вобласці прадстаўляюць аркестры народных інструментаў, духавыя аркестры, ансамблі народнай музыкі, ансамблі народнай музыкі і песні, аркестры баянаў і акардэонаў, вакальна-інструментальныя ансамблі, цымбальныя аркестры і ансамблі, а таксама іншыя ансамблі рознага інструментальнага складу. Склад удзельнікаў – дарослыя і дзіцячыя калектывы. Пераважна базай іх дзейнасці з'яўляюцца школы мастацтваў, установы адукацыі, а таксама клубныя ўстановы. У развіцці жанра назіраецца паступовае скарачэнне колькасці калектываў. Скарачэнне ліку інструментальных калектываў выклікана памяншэннем колькасці іх удзельнікаў, адсутнасцю абнаўлення матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння, змяншэннем колькасці кіраўнікоў з профільнай спецыяльнай адукацыяй. У Віцебскай вобласці гэтыя праблемы больш за ўсё закранулі духавыя аркестры, а таксама калектывы, якія працуюць на сяле.

За 2022 год у Віцебскай вобласці для рэалізацыі творчага патэнцыялу і павышэнне ўзроўню музычнага выканальніцтва на народных і духавых інструментах адбыліся конкурсы і мерапрыемствы, якія прадстаўляюць розныя напрамкі і жанры інструментальнай музыкі як для індывідуальных выканаўцаў, так і для ансамблевых і аркестровых калектываў ў межах міжнародных, абласных, раённых святаў і фестываляў:

- адкрыты абласны конкурс духовай музыкі ”Виват, оркестр – 2022!“, г.Орша;
- абласны конкурс ансамбляў песні і музыкі ”Жураўліны звон – 2022“ у межах экалагічнага свята ”Жураўлі і журавіны Міёрскага краю“;

– абласны агляд-конкурс клубаў ”Ветэран“ і ветэранскіх творчых калектываў ”Не старэюць душой ветэраны“ у межах XVI Рэспубліканскага фестывалю народнай творчасці ветэранскіх калектываў;

– абласны агляд-конкурс эстраднай музыкі ”BIAton-2022“ у межах Міжнароднага фестывалю народнай музыкі ”Звіняць цымбалы і гармонік“

– абласны конкурс народнай музыкі і прыпеўкі ”А музыкі граюць, граюць...“ у межах XXXI Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску“;

– І адкрыты раённы конкурс мастацтваў ”Зимние мечты“, г.Орша;

– адкрыты раённы фестываль-конкурс мастацтваў ”Играем вместе“, г.п.Лёзна;

– адкрыты фестываль-конкурс ”Полоцк – территория единства“.

Конкурсны рух у інструментальнай музыцы – сведчанне цікавасці да развіцця жанру як з боку аматараў, так і ўстаноў, якія падтрымліваюць мастацкую творчасць.

Калектывы з найменнем “народны”, “узорны”

Аркестры, ансамблі	З найменнем ”народны“	З найменнем ”узорны“	Усяго
Аркестры народных інструментаў	13	11	24
Духавыя аркестры	4	10	14
Ансамблі народнай музыкі	8	4	12
Ансамблі народнай музыкі і песні	5	1	6
Аркестры баянаў і акардэонаў	1	11	12
ВІА	8	-	8
Цымбальныя аркестры і ансамблі	2	3	5
Іншыя інструментальныя	9	2	11

Клубныя ўстановы, ДШМ	Установы адукацыі	Прафсаюзныя і галіновыя ўстановы
З найменнем ”народны“ – 38	З найменнем ”народны“ – 8	З найменнем ”народны“ – 4
З найменнем ”узорны“ – 29	З найменнем ”узорны“ – 12	З найменнем ”узорны“ – 1
67 калектываў	20 калектываў	5 калектываў

Па стане на 01.01.2023 года ў Віцебскай вобласці ў сістэме культуры, адукацыі, прафсаюзных арганізацыях і ва ўстановах галіновага падпарадкавання больш за 150 калектываў інструментальнага жанру. У тым ліку, 92 – маюць найменне ”народны“, ”узорны“ аматарскі калектывы. Колькасны склад усіх калектываў інструментальнага жанру паменшыўся на дзве адзінкі ў параўнанні з 2021 годам.

Больш за ўсіх інструментальных калектываў з найменнем ”народны“, ”узорны“ ў клубных установах і ДШМ г.Віцебска, г.Наваполацка, Аршанскага,

Полацкага раёнаў. У Шаркаўшчынскім і Талачынскім раёнах інструментальных калектываў з найменнем ”народны“, ”узорны“ няма.

У клубных установах у 2022 годзе налічвалася 62 калектывы інструментальнага жанру, з іх 16 з найменнем ”народны“, 1 – ”узорны“. Адсутнічаюць калектывы інструментальнага жанру ў клубных установах Расонскага і Ушацкага раёнаў.

Найбольш распаўсюджаным і запатрабаваным у вобласці з’яўляецца ансамблевае і аркестровае выканальніцтва на народных інструментах. Стабільны рост колькасці і якасці інструментальных калектываў рэгіёна патрабуе шматбаковай працы, высокага прафесійнага ўзроўню кіраўнікоў і ўдзельнікаў, а таксама іх наяўнасць.

РАЗВІЦЦЁ ТЭАТРАЛЬНАГА ЖАНРУ

Тэатральны жанр у Віцебскай вобласці ў сферы культуры прадстаўлены 420 творчымі калектывамі, з якіх 50% дарослых і 50% дзіцячых, што склала 20,5% ад агульнай колькасці калектываў мастацкай творчасці. На адну клубную адзінку прыходзіцца 1,2 фарміравання. У вобласці 70 калектываў тэатральнага кірунку маюць найменне ”народны“ – 56; ”узорны“ – 13 і 2 мае званне ”Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь“.

Сучаснае функцыяніраванне аматарскіх тэатраў вызначаецца амаль колькаснай стабільнасцю, прычым у асобных раёнах назіраецца тэндэнцыя да іх павелічэння за кошт рэзерва, які адкрываецца праз укараненне адносна новых тэатральных форм, такіх, як тэатры сатыры, юнага акцёра, сінтэзу, масак, мім шоў-груп, творчых лабараторый і творчых майстэрнь, студый і калектываў сцэнічнага майстэрства і іншых. З кожным годам адзначаецца распаўсюджванне эксперыментальных тэатраў, для якіх характэрны пошук новых формаў тэатральнага дзеяння, разнастайнасць выкарыстання выразных сродкаў, актыўнае сумяшчэнне драматургічнага і харэаграфічна-пластычнага матэрыялу: Гэта адбываецца на прыкладзе працы народнага маладзежнага тэатра ”Кола“ ДУ ”Цэнтр культуры ”Віцебск“ (кіраўнік У.Цвікі), які ў 2015 годзе стаў ініцыятарам фестывалю вулічнага мастацтва ”На сямі вятрах“ у межах Міжнароднага фестывалю ”Славянскі базар ў Віцебску“. Заслугоўвае асобнай увагі тэатр ”жывых“ скульптур Браслаўскага РДК (кіраўнік Я.Набееў), які паспяхова дэманструе акцёрскія здольнасці на Міжнародных, Рэспубліканскіх і абласных мерапрыемствах. У структуру тэатральнага аматарства інтэнсіўна ўкараняюцца іншыя тэатральныя формы: творчыя майстэрні юнага паэта (Браслаўскі, Чашніцкі, Сенненскі раёны) і інш.

Трэба адзначыць, у рамках тэатральнага жанру дзейнасць некаторай часткі клубных фарміраванняў не накіравана непасрэдна на стварэнне тэатральнага рэпертуару ў выглядзе драматычных спектакляў. Адметнай асаблівасцю такіх калектываў з’яўляецца адсутнасць тэатральнага рэпертуару ў выглядзе спектакляў, а таксама неўдзел у тэатральных конкурсах і

фестывалях. Асноўнае прызначэнне такіх калектываў заключаецца ў арганізацыі тэатралізаваных праграм, падрыхтоўцы віншавальных адрасоў і сцэнарыяў для розных святочных мерапрыемстваў у мясцовых дамах культуры, інсцэніровак для канцэртаў малой формы, розных сцэнак, маналогаў і нескладаных мініяцюр. У дадзеным выпадку трэба ствараць калектывы такія як: тэатры сатыры і гумару, тэатры эстрадных мініяцюр, мім шоу-групы і іншыя. Для тэатральных калектываў (класічных) характэрна пастаноўка спектакляў.

У рэпертуары аматарскіх тэатраў назіраецца цікавасць да п'ес сучасных аўтараў, засваенне складаных драматычных твораў замежных аўтараў. Адным са спосабаў папаўнення рэпертуару з'яўляецца інсцэніраванне айчынных і замежных літаратурных твораў, сістэматычнае выданне метадычных зборнікаў, трэнінгаў і рэкамендацый для кіраўнікоў тэатральных калектываў.

Для кіраўнікоў тэатраў мініяцюр, тэатральных калектываў, загадчыкаў і дырэктараў сельскіх устаноў культуры праводзяцца семінары, кансультацыі, метадычныя дні, рэпетыцыі, практычныя заняткі, метадычныя дыялогі па пытаннях удзелу ў аглядах-конкурсах, вядзенню дакументаў, вывучэнню методыкі працы рэжысёра, акцёрскаму майстэрству і г.д., а таксама раённыя агляды-конкурсы па тэатральнаму жанру ў наступных раёнах: Глыбоцкі, Гарадоцкі, Докшыцкі, Дубровенскі, Ушацкі, Шаркаўшчынскі, Шумілінскі, Расонскі, Полацкі, Браслаўскі, Лёзненскі, Пастаўскі.

Не для каго не сакрэт, што паказчыкам творчай дзейнасці і стабільнасці працы калектыву лічыцца – высокі ўзровень выканальніцкага майстэрства, удзел у Міжнародных, Рэспубліканскіх і абласных мерапрыемствах, фестывалях і конкурсах (падкрэслію – дзяржаўных, а не прыватных (платных)).

Раз у два гады праводзіцца традыцыйнае абласное свята "Тэатральная вясна", які павышае ўзровень калектываў і ўключае іх у агульнатэатральны працэс. Заслугоўвае асобнай увагі абласное свята гумару "Смяецца не грэх", якое праводзіцца раз у два гады і аб'ядноўвае тэатры мініяцюр і індывідуальных выканаўцаў. Абласное свята батлеечных пастановак і тэатраў лялек "Лялечны свет" праводзіцца раз у два гады і збірае аматараў і прыхільнікаў тэатраў лялек, тэатраў гульні, батлеек. З мэтай папулярызацыі аматарскага тэатральнага мастацтва сярод падрастаючага пакалення, адраджэння нацыянальных тэатральных традыцый, павышэння прафесійнага ўзроўню і распаўсюджвання творчага вопыту тэатральных дзіцячых калектываў раз у два гады праводзіцца конкурс аматарскіх дзіцячых тэатральных калектываў "Малая сцэна". Абласны фестываль вулічнага мастацтва "Волаты Прыдзвіння" ўпершыню адбыўся ў Віцебскім раёне ў 2022 годзе, дзе былі прадстаўлены тэатральныя, цыркавыя і харэаграфічныя жанры. З 2020 года Аршанскі раён прымае Рэспубліканскі конкурс цыркавога мастацтва "Арэна" (праводзіцца раз у два гады). Для прыхільнікаў моды, а менавіта для тэатраў моды наладжаны абласны конкурс тэатраў мод "Модный дивертимент".

Неабходна звярнуць увагу, што ў 2022 годзе не было прысвоена ніводнага наймення аматарскім тэатральным калектывам, а за апошнія 3 гады тром калектывам знята найменне, нягледзячы на тое, што прэтэндэнты на яго атрымання падрыхтавалі неабходны пакет дакументаў. Але атэстацыйная

камісія, кіруючыся Кодэксам Рэспублікі Беларусь аб культуры (Глава 26 артыкул 250 "прысваенне прафесійным (аматарскім) калектывам мастацкай творчасці найменне "народны" ("узорны"), пацверджанне і зняцця гэтага наймення") – палічыла, што для прысваення наймення, калектывамі недастаткова напрацаваны творчы матэрыял, іншымі словамі не было дастатковага ўдзелу ў Міжнародных, Рэспубліканскіх і абласных мерапрыемствах, фестывалях і конкурсах. Таму для далейшага годнага існавання калектываў з найменнем і для прысваення наймення, кіраўнікам трэба ставіцца з належнай адказнасцю да абавязковага ўдзелу ў вышэйназваных мерапрыемствах.

Варта адзначыць, што Бешанковіцкі, Мёрскі, Браслаўскі, Аршанскі раёны ўкараняюць у практыку работы такія фарміраванні, як гурткі. Але не трэба забываць, што гурткі накіраваны на навучальны працэс, таму для іх існавання неабходна быць распрацавана праграма навучання мінімум на 3 гады і кіраўнік дадзенага фарміравання павінен мець спецыяльную адукацыю (у дадзеным выпадку рэжысёрскае, або акцёрскае).

Падтрымка аматарскага тэатральнага мастацтва – гэта адначасова і спрыянне развіццю прафесійнага тэатра. Гэта сілкуе яго новымі ідэямі і знаходкамі, а часта і будучымі акцёрамі. Выхаванцы клубных фарміраванняў тэатральнага жанру кожны год папаўняюць рады навучэнцаў і студэнтаў сярэдніх і вышэйшых навучальных устаноў у рэспубліцы і за яе межамі. Выпускнікі, якіх з поспехам служаць у тэатрах дзяржаўнага ўзроўню, і працуюць у клубных установах вобласці.

Нягледзячы ні на што, на сённяшні дзень тэатр актыўна развіваецца і пашырае сферу супрацоўніцтва. Аматырскія тэатральныя калектывы ажыццяўляюць шырокую культурную дзейнасць не толькі ў сваіх рэгіёнах, але і за мяжой, Рэспубліцы і вобласці. З іх удзелама арганізуюцца тэматычныя і тэатралізаваныя канцэрты, літаратурна-музычныя кампазіцыі, тэатралізаваныя шоу - праграмы, масавыя тэатралізаваныя святы і іншыя формы культурных мерапрыемстваў.

АНАЛІЗ РАБОТЫ КАЛЕКТЫВАЎ МАСТАЦКАЙ ТВОРЧАСЦІ Ў ЖАНРЫ ХАРЭАГРАФІчнага МАСТАЦтва

Калектывы аматырскай харэаграфічнай творчасці ажыццяўляюць сваю дзейнасць на базе дзяржаўных, прафсаюзных, ведамасных устаноў культуры, вышэйшых, сярэдніх спецыяльных, сярэдніх навучальных устаноў, устаноў пазашкольнай адукацыі.

Па статыстычным дадзеным у 2022 годзе ў клубных установах Віцебскай вобласці дзейнічала:

- усяго 249 харэаграфічных калектываў, у якіх прымалі ўдзел 4268 чалавек; з іх дзіцячых калектываў – 202, з колькасцю ўдзельнікаў 3610 чалавек.

Аналіз работы харэаграфічнага жанру за справаздачны год паказвае, што колькасць харэаграфічных калектываў расце, выканальніцкае майстэрства павышаецца.

У 2022 годзе найменне ”народны“ нададзена харэаграфічнаму ансамблю ”Прэм’ера“ УП ”Віцебскаблгаз“; найменне ”ўзорны“ знята ансамблю танца ”Светлячок“ ДУ ”Навалукомльскі Палац культуры“.

Колькасць калектываў са званнем ”Заслужаны“, найменнем ”народны“, ”ўзорны“

	Міністэрства культуры	Міністэрства адукацыі	Прафсаюзныя калектывы
Заслужаны	7	-	2
Народны	1	1	2
Узорны	27	19	3

Найбольш добра харэаграфічны жанр развіваецца ў Аршанскім, Полацкім, Гарадоцкім, Талачынскім, Верхнядзвінскім, Лепельскім, Глыбоцкім раёнах, г.Наваполацк, г.Віцебск. У параўнанні з папярэднімі гадамі ўзрасла колькасць харэаграфічных калектываў у Докшыцкім, Віцебскім, Лёзненскім, Чашніцкім, Шумілінскім раёнах.

Няма хараграфічных калектываў з найменнем ”народны/ўзорны“ у Міёрскім, Сенненскім, Шаркаўшчынскім, Бешанковіцкім, Расонскім, Лёзненскім, Пастаўскім, Ушацкім раёнах.

У Расонскім і Шаркаўшчынскім раёнах слаба развіваецца харэаграфічны жанр, асноўнай праблемай з’яўляецца тое, што у рэгіёнах бачны кадравы недахоп спецыялістаў па харэаграфіі і акампаніятараў.

Па выніках прадстаўленых справаздач раёнаў/гарадоў вобласці за 2022 год у вобласці па стане на 01.01.2023 г. працавалі калектывы розных харэаграфічных жанраў:

1. Народна-сцэнічны танец;
2. Сучасны танец;
3. Эстрадны танец ;
4. Спартыўна-бальны танец;
5. Вакальна-харэаграфічны;
6. Ансамблі барабаншчыц і мажарэтак;
7. Побывавы-фальклорны танец;
8. Ансамблі ўсходняга танца.

”Заслужаны“, ”народныя“ і ”ўзорныя“ ансамблі танца:

- Ансамблі народнага танца – 26
- Ансамблі спартыўнага бальнага танца – 7
- Студыі сучаснай харэаграфіі – 5
- Ансамблі эстраднага танца – 19
- Ансамбль класічнага танца – 1
- Ансамбль барабаншчыц і мажарэтак – 3

- Ансамбль харэаграфічных мініяцюр – 1
- Вакальна-харэаграфічны ансамбль – 8.

Можна адзначыць, што найбольш папулярнымі напрамкамі работы калектываў з’яўляюцца народны, эстрадны, сучасны танец і фальклорны побытавы танец.

У раёнах вобласці праводзяцца раённыя агляды-конкурсы харэаграфічных калектываў, майстар-класы па развучванню традыцыйных беларускіх танцаў і свае мясцовыя турніры побытовых танцаў, семінары-практыкумы для кіраўнікоў танцавальных калектываў.

Каб прыцягнуць ўвагу жыхароў і ўлады раёнаў да неабходнасці захавання і папулярызавання мясцовай спадчыны, у раёнах вядзецца праца з носьбітамі танцавальнай спадчыны, збіраюцца матэрыялы.

На працягу справаздачнага года харэаграфічныя калектывы актыўна прымалі ўдзел у значных мерапрыемствах вобласці, рэспублікі і за яе межамі. Гэта святочны канцэрт-цырымонія ўшанавання лаўрэатаў звання ”Чалавек года Віцебшчыны“, святочныя канцэрты, прысвечаныя Дню абаронцаў Айчыны, Дню жанчын, Дню Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, Дню яднання Беларусі і Расіі, Дню міліцыі, Дню Перамогі, Дню Незалежнасці Рэспублікі Беларусь, Дню пажылых людзей, у дабрачынных канцэртах, а таксама абласным фестывалі-кірмашы працаўнікоў вёскі ”Дажынкі – 2022“ (г.Глыбокае), у канцэртных праграмах, конкурсах і мерапрыемствах XXXI Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску“.

Ансамблі барабаншчыц і мажарэтак Віцебскай вобласці з’яўляюцца пастаяннымі ўдзельнікамі мерапрыемстваў рознага ўзроўню: V Міжнароднага фестывалю-конкурсу барабаншчыц і мажарэтак у межах XXXI Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску“; Міжнароднага фестывалю-конкурсу мажарэтак ”Зимние узоры“ (г.Масква); Міжнароднага анлайн-конкурсу ”Янтарный парад“ (г.Калінінград). Калектывы ўражваюць арыгінальнасцю і неардынарнасцю нумароў, з’яўляюцца сапраўднай школай эстэтычнага выхавання для дзяцей і падлеткаў.

Калектывы бальнага танца пастаянна ўдзельнічаюць у міжнародных, рэспубліканскіх, абласных конкурсах і фестывалях па спартыўных бальных танцах, а таксама з’яўляюцца актыўнымі ўдзельнікамі шматлікіх гарадскіх і раённых мерапрыемстваў: Міжнароднага турніру па спартыўных танцах ”Віцебская сняжынка“; адкрытых абласных турніраў па спартыўных танцах ”Winter Stars“, ”Stella Stars“ (г.Віцебск); Рэспубліканскага конкурсу ансамбляў бальнага танца ”Майскі баль“ (г.Віцебск); Першынства Віцебскай вобласці па спартыўных танцах; Міжнароднага турніру па спартыўных бальных танцах ”Gomel Open“ (г.Гомель); Рэспубліканскага конкурсу спартыўнага танца ”Кубак Восені“ (г.Мінск); адкрытага абласнога турніру па спартыўных танцах ”CUP OF WINNERS“ (г.Полацк); адкрытага абласнога турніру па спартыўных танцах ”Вясна ідзе – 2022“ (г.Віцебск) і інш.

Харэаграфічныя калектывы не спыняюцца на дасягнутым, удасканальваюцца, шукаюць новыя формы і ўвасабляюць іх у сваёй творчасці.

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ АМАТАРСКІХ АБ'ЯДНАННЯЎ І КЛУБАЎ ПА ІНТАРЭСАХ КЛУБНЫХ УСТАНОЎ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ

Ва ўстановах культуры клубнага тыпу Віцебскай вобласці плённа працуюць звыш 650 аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах. Згодна інтэграванай базе дадзеных, па стане на 01.01.2023 года дзейнічала 551 аматарскае аб'яднанне без наймення, колькасць ўдзельнікаў – 6754 чалавек; 178 аб'яднанняў дзейнічала для дзяцей і падлеткаў (2011 удзельнікаў). Ганаровае найменне ”народны/узорны“ маюць 89 аб'яднанняў, званне ”Заслужаны“ – 2 аб'яднанні.

Высокія паказчыкі па колькасці аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах назіраюцца ў наступных раёнах: Віцебскі – 54, Докшыцкі – 47, Аршанскі – 48, Полацкі – 36. Нізкая колькасць у Бешанковіцкім раёне – 11, Дубровенскім раёне – 10. Па накірунках дзейнасці найбольш распаўсюджаны: клубы ветэранаў і клубы пажылых людзей, літаратурныя аб'яднанні і клубы, гістарычныя клубы і клубы гістарычнай рэканструкцыі, клубы майстроў і клубы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, клубы нацыянальнай кухні, гульні і фальклору, жаночыя, сямейныя клубы, клубы выхаднога дня, клубы прыродазнаўчага накірунку, клубы аматараў здаровага ладу жыцця, гульні клубы, шматпрофільныя клубы і іншыя.

Асноўнай аўдыторыяй аматарскіх аб'яднанняў з'яўляюцца дарослыя, якія складаюць 70,2% з агульнай колькасці ўдзельнікаў і толькі 29,8% удзельнікаў – дзеці. У шэрагу ўстаноў культуры клубнага тыпу развіваюцца аматарскія аб'яднанні і клубы па інтарэсах сучаснага накірунку (посткросінг, блогінг, шматлікія фота-, кіна- і дыскаклубы, гульні клубы). Напрыклад, клуб па інтарэсах ”Хоббі-клуб” (Верхнядзвінскі раён), клуб ”Акадэмія блогераў” (Докшыцкі раён), клубы посткросінга (Докшыцкі і Пастаўскі раёны), клуб імяніннікаў ”Фіксікі” (Дубровенскі раён), клуб павышэння камп'ютарнай граматынасці ”Піксель” (Шаркаўшчынскі раён), клуб ”Флэшмоб” (Шумілінскі раён), клубы аматараў вандровак (г.Віцебск і Шаркаўшчынскі раён), рок-клубы ў г.Наваполацку і інш.

У 2022 годзе пачалі сваю працу звыш 60 новых аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах. Напрыклад: аматарскае аб'яднанне ”Аргентинское танго” ДУ ”Культурна-дзелавага цэнтра ”Першамайскі”, духоўна-асветніцкі клуб ”СПАС” ДУ ”Новалукомльскі Палац культуры”, клуб выхаднога дня ”Соседі” (Верхнядзвінскі раён), аматарскае аб'яднанне ”Элегантный возраст” ДУК ”Гарадоцкі ГДК”, аматарскае аб'яднанне ”Акадэмія дасуга” (Пастаўскі раён), аматарскае аб'яднанне ”Гістарычная скарбонка” (Шаркаўшчынскі раён), аматарскае аб'яднанне ”Я здымаю” (Лепельскі раён), клуб гульні і творчасці ”Карамелька” (Докшыцкі раён), клуб ”Крэатыўнае рукадзелле” ДУК ”Полацкі гарадскі Палац культуры” і інш.

Аматарскія аб'яднанні і клубы па інтарэсах актыўна прымаюць удзел у міжнародных, рэспубліканскіх, абласных фестывалях, аглядах-конкурсах і іншых мерапрыемствах. Напрыклад, клубы ветэранаў удзельнічаюць у абласным аглядзе-конкурсе клубаў ”Ветэран” і ветэранскіх творчых калектываў ”Не

старэюць душой ветэраны“, міжрэгіянальным фестывалі народнай творчасці ветэранаў ”Песня збірае сяброў“ (г.Орша). Клубы нацыянальнай кухні, гульні і фальклору з’яўляюцца ўдзельнікамі абласнога фестывалю беларускай нацыянальнай кухні ”Дзвінскі смак“ у Здраўнёва, прадстаўляюць стравы беларускай кухні на брэндавых пляцоўках падчас Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску“ і абласнога фестывалю-кірмашу працаўнікоў вёскі Віцебскай вобласці ”Дажынкі“. Літаратурныя клубы актыўна праявілі сябе ў Міжнародным літаратурным конкурсе ”Цэнтр Еўропы“ ў г.Полацку, ў адкрытым фестывалі аўтарскай песні, паэзіі і візуальных мастацтваў ”Віцебскі листопад“, абласным конкурсе сцэнарыяў і аўтарскіх вершаў ”Мы едины“, прысвечаным Дню народнага адзінства, шэрагу замежных анлайн конкурсаў і літаратурных прэмій.

Клуб ”Акадэмія блогераў“ з’яўляецца дыпламантам I ступені Рэспубліканскага адкрытага конкурса аматарскіх фільмаў імя Ю.Тарыча ”Я здымаю кіно“ (намінацыя ”Гульневы фільм“, катэгорыя ”дэбют“), лаўрэатам II ступені ў III міжнародным фестывалі мастацтваў ”Маладзечна Citi Art“, лаўрэатам I ступені ў IV міжнародным фестывалі мастацтваў ”Open MoloFantasy“, лаўрэатам конкурса відэатворчасці ”Відэовзгляд“ (напрамак ”Тэлепраграма“) падчас адкрытага міжнароднага дзіцяча-юнацкага фестывалю ”FestFoto“ у г.Масква.

Актыўную творчую і культурна-дасугавую дзейнасць аматарскія аб’яднанні і клубы па інтарэсах вядуць на мясцовым і раённым узроўнях. Так, у Гарадоцкім раёне праходзіць агляд-конкурс аматарскіх аб’яднанняў і клубаў па інтарэсах ”Мир увлечений“; раённы агляд-конкурс дзіцячых аматарскіх аб’яднанняў і клубаў па інтарэсах ”Чароўны край дзяцінства“ адбыўся ў аг.Стаі Лепельскага раёна; раённае свята аматарскіх аб’яднанняў і клубаў па інтарэсах ”Мы счастливые, когда мы вместе!“ ўжо другі год запар праходзіць ў аг.Каханавічы Верхнядзвінскага раёна. Амаратарскія аб’яднанні, клубы па інтарэсах Докшыцкага раёна з’яўляюцца актыўнымі ўдзельнікамі рэгіянальных брэндаў: свята крыніцы ”Святая вадзіца бацькоўскіх крыніц“, свята чарніц ”Салодкая ягада“, свята сыру ”Сырны разгуляй“, свята ”Валкалацкі Фэст“, свята нацыянальнай культуры ”Зберагаем вытокі свае“, свята ”Яблычны Спас“, ”Мядовы Спас“. Амаратарскія аб’яднанні Аршанскага раёна актыўна працавалі на пляцоўках свята-брэнда г.п.Арэхаўск ”Арэхавы фэст – 2022“, IX раённым фестывалі народнай творчасці ”Сярэбраны век – 2022“, II рэгіянальным фестывалі гармоні ”Гагарынскія сустрэчы“. На базе ДУК ”Талачынскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці“ прайшоў раённы конкурс аматарскіх аб’яднанняў і клубаў па інтарэсах ”Мир наших увлечений – 2022“, дзе прынялі ўдзел 18 аматарскіх аб’яднанняў, было прадстаўлена 16 выстаў і 2 пасяджэння. Раённае свята ”Прыдзісенскія крыніцы“ ў г.п.Шаркаўшчына аб’яднала ў сабе шмат творчых калектываў, дзякуючы намаганням аматарскіх аб’яднанняў ў парку працавалі яскравыя, каларытныя падворкі.

У сакавіку 2022 года ў Шуміліна адбыўся раённы агляд-конкурс ветэранскай творчасці і клубаў ”Ветэран“ ”Не старэюць душой ветэраны“, прысвечаны Году гістарычнай памяці. Народны клуб ”Ветэран“ ДУК

”Шумілінскі раённы цэнтр культуры“ атрымаў Гран пры на аглядзе-конкурсе. Народны клуб ”Ветэран“ філіяла ”Обальскі гарадскі дом культуры“ заняў 1 месца ў намінацыі ”Вакальны ансамбль“. У намінацыі ”Фальклор. Побывавыя танцы“ I месца прысуджана клубу ”Ветэран“ філіяла ”Лаўжанскі сельскі цэнтр культуры і дасуга“.

Народны клуб здаровага ладу жыцця ”Пралеска“ працягваў працаваць ў галіне падтрымання фізічнага і маральнага здароўя. На працягу справаздачнага года калектыў клуба арганізаваў больш за 16 адкрытых мерапрыемстваў для жыхароў г.Полацка і Полацкага раёна. Сярод найбольш значных: мерапрыемствы аўтарскага сацыякультурнага праекта Полацкага раённага Цэнтра культуры па фарміраванні мадэлі здаровага ладу жыцця ”ЗОЖ павясковаму“, гастронамічны фэст ”Лугавая кухня“ ў рамках свята народнага майстэрства, традыцыйных ведаў і добрасуседства ”Завозерская беразуха“, фэст па нетрадыцыйнай медыцыне ”Хатняя фіта-камора“ ў рамках свята летняга адпачынку ля вады і прыемных уражанняў ”Звіні, хваля азёрная!“.

Народны літаратуры клуб ”ЛитКофейник“ у 2022 годзе стаў ініцыятарам правядзення ў горадзе Адкрытага гарадскога фестывалю літаратурнай казкі і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва ”Касцюм для героя“. Народнае літаратурнае аб’яднанне ”Надзвінне“ садзейнічае далучэнню падростаючага пакалення да літаратуры праз творчы праект ”Суладдзе“: выхаванне паэзіяй“, за справаздачны год праведзена 38 мерапрыемстваў: літаратурныя сустрэчы, творчыя вечары, літаратурны конкурс ”Полацк любы“, майстар-класы. Раённы агляд-конкурс самадзейных паэтаў і кампазітараў ”Расоны – гэта музыка нябёсаў“ прайшоў 31 мая 2022 года ў г.п. Расоны. У маі 2022 года літаратурна-музычным аб’яднаннем ”Світанак“ ДУК ”Шаркаўшчынскі РЦК“ быў праведзены III раённы літаратурны конкурс, прысвечаны Году гістарычнай памяці.

Народная кінастудыя ”Летапіс“ ДУК ”Талачынскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці“ з’яўляецца арганізатарам VI Адкрытага конкурсу аматарскіх турыстычных фільмаў ”Падарожнічаем па Сінявокай“, у 2022 годзе зарэгістравана 34 удзельнікі (48 конкурсных работ) з Беларусі, г.Бранск і г.Смаленск Расійскай Федэрацыі.

Ва ўстановах культуры клубнага тыпу Віцебскай вобласці на працягу справаздачнага года праходзілі семінары для кіраўнікоў і удзельнікаў аматарскіх аб’яднанняў і клубаў па інтарэсах, распрацоўваліся метадычныя выданні і зборнікі сцэнарыяў:

- 28 ліпеня 2022 года падчас нарады ў Браслаўскім РЦК разглядалася пытанне ”Аматарскія аб’яднанні і клубы па захапленнем – удалая форма арганізацыі карыснага баўлення часу насельніцтва“;
- семінар-практыкум ”Асновы і спецыфіка працы з калектывамі, аб’яднаннямі па інтарэсах“ (Віцебскі раён);
- метадычны дзень ”Накірункі дзейнасці і перспектывы развіцця аматарскіх аб’яднанняў і клубаў па інтарэсах клубных устаноў раёна“ (г.Гарадок);

- семінарскі занятак ”Дзіцячыя аматарскія аб’яднанні і клубы па інтарэсах і іх роля ў сучасным сацыякультурным жыцці падрастаючага пакалення“ (з вопыту работы аматарскага аб’яднання ”Акадэмія блогераў“ Докшыцкага ГЦК);

- у Лёзна праведзены семінары-практыкумы для кіраўнікоў аматарскіх аб’яднанняў ”Актывізацыя дзейнасці аматарскіх аб’яднанняў для ўдзельнікаў пажылога ўзросту“ і ”Аматарскія аб’яднанні як адна з форм правядзення дасуга ў арганізацыях культуры“ (на прыкладзе аматарскіх аб’яднанняў філіяла ”ДК аг.Новае Сяло“), выдадзены сцэнарныя распрацоўкі для работы з пажылымі людзьмі ”Залаты ўзрост“;

- семінар для кіраўнікоў клубаў аматараў беларускай нацыянальнай кухні і гульні арганізаваны ў г.п.Расоны.

- у Сенненскім раёне распрацаваны зборнік сцэнарных матэрыялаў ”З вопыту работы клуба аматараў фальклору ”Крывія“;

- метадычныя парады для кіраўнікоў аматарскіх аб’яднанняў і клубаў па інтарэсах ”Как написать сценарий“ выдадзеныя ў Талачынскім раёне.

Для больш плённай і мэтанакіраванай працы аматарскіх аб’яднанняў і клубаў па інтарэсах устаноў культуры клубнага тыпу Віцебскай вобласці неабходна звярнуць увагу на напэўняльнасць аматарскіх аб’яднанняў і клубаў па інтарэсах згодна Кодэкса аб культуры Рэспублікі Беларусь; вызначыць прыарытэтную жанравую накіраванасць аб’яднанняў з найменнем ”народны“, ”узорны“; актывізаваць удзел аматарскіх аб’яднанняў і клубаў па інтарэсах у рэспубліканскіх і абласных фестывалях, святах, аглядах-конкурсах.

РАБОТА З ВЕТЭРАНАМІ ВАЙНЫ І ПРАЦЫ, З АДЗІНОКІМІ, ПАЖЫЛЫМІ ЛЮДЗЬМІ І ІНВАЛІДАМІ

У клубных установах Віцебскай вобласці накоплены значны вопыт па рабоце з ветэранамі вайны і працы, з адзінокімі, пажылымі людзьмі і інвалідамі. На 01.01.2023 г. у клубных ўстановах вобласці дзейнічае каля 70 фарміраванняў, якія маюць непасрэдную накіраванасць на работу з людзьмі сталага ўзросту. Пажылыя людзі займаюцца ў дарослых фальклорных і вакальных калектывах, уваходзяць у склад аматарскіх аб’яднанняў і клубаў па інтарэсах. Узорам творчага даўгалецця з’яўляецца народны яўрэйскі вакальна-харэаграфічны ансамбль ”Віцебскія дзяўчаты“ ДУ ”Цэнтр культуры ”Віцебск“ (сярэдні ўзрост удзельніц – 65 гадоў). Прыклад папулярызаваннага здаровага ладу жыцця і актыўнай жыццёвай пазіцыі дэманструюць творчы калектыў мажарэтак ”Дзіва-Дэнс“ з Навалукомля і харэаграфічны калектыў ”Второе дыхание“ з г.Талачын, сярэдні ўзрост удзельнікаў якіх – 60 гадоў. 29 калектываў клубных устаноў Віцебскай вобласці маюць найменне ”народны“. У асноўным, гэта клубы ”Ветэран“ і ветэранскія хары.

У 2022 годзе ў дыстанцыйным фармаце праведзены абласны агляд-конкурс клубаў ”Ветэран“ і ветэранскіх творчых калектываў ”Не старэюць

душой ветэраны“. Усяго ў конкурсе прынялі ўдзел 135 калектываў і індывідуальных выканаўцаў, больш за 850 чалавек. Свае артыстычныя здольнасці клубы ”Ветэран“ і ветэранскія творчыя калектывы праявілі ў намінацыях: ”Харавыя спевы“, ”Вакальны ансамбль“, ”Сольныя спевы“, ”Харэаграфічнае мастацтва“, ”Музычна-інструментальнае выкананне“, ”Тэатральнае мастацтва“, ”Мастацкае слова“. Вынікі відэаконкурсу былі падведзены прафесійным журы 31 сакавіка 2022 года. Атрымальнікам Гран-пры конкурсу стаў танцавальны калектыў ”СуперSTAR“ народнага клуба ветэранаў ”Яшчэ не вечар“ ДУК ”Гарадскі Палац культуры ”Орша“.

Аўтаклубы, сектары, аддзелы па нестатыянарным абслугоўванні насельніцтва арганізуюць для ветэранаў, пажылых людзей творчыя віншавальныя праграмы, міні-канцэрты, дабрачынныя акцыі па месцы жыхарства ў сувязі з дзяржаўнымі святамі, знамянальнымі падзеямі гістарычнага, народнага календара, юбілямі і сямейнымі ўрачыстасцямі жыхароў аддаленых вёсак. Напрыклад, работнікі сектара нестатыянарнага абслугоўвання насельніцтва, прафсаюзна актыў ДУК ”Цэнтр традыцыйнай культуры і народнай творчасці Докшыцкага раёна“ арганізавалі акцыю-наведванне на даму пажылых ветэранаў сферы культуры. Сектар па нестатыянарным абслугоўванні насельніцтва ДУК ”Лепельскі РДК“ сумесна з Лепельскім раённым аддзелам па надзвычайных сітуацыях правялі адрасныя віншаванні да Дня пажылых людзей у аддаленых вёсках (в.Аношкі, Чаросава, Катоўшчына). З канцэртамі-віншаваннямі выехалі на дом да адзінокіх пажылых людзей творчыя калектывы 8 сельскіх клубных устаноў Пастаўскага раёна, міні-канцэрт дома ”Будзьце бадзёрымі заўсёды“ адбыўся ў аг.Друцк Талачынскага раёна.

У сакавіку 2022 года ў Шуміліна адбыўся раённы агляд-конкурс ветэранскай творчасці і клубаў ”Ветэран“ ”Не старэюць душой ветэраны“, прысвечаны Году гістарычнай памяці. Народны клуб ”Ветэран“ ДУК ”Шумілінскі раённы цэнтр культуры“ атрымаў Гран пры на аглядзе-конкурсе. Народны клуб ”Ветэран“ філіяла ”Обальскі гарадскі дом культуры“ заняў 1 месца ў намінацыі ”Вакальны ансамбль“. У намінацыі ”Фальклор. Побывавыя танцы“ 1 месца прысуджана клубу ”Ветэран“ філіяла ”Лаўжанскі сельскі цэнтр культуры і дасуга“.

Пад дэвізам ”Старасць – паняцце ўмоўнае“ ў летні перыяд у гарадскім скверы г.Талачына для сталых людзей праходзілі рэтра-вечары адпачынку і танцавальныя вечары ”Танцуюць все...!“, такія ж танцавальна-музычныя вечарыны праходзілі ў Віцебску ў парку імя Фрунзэ.

13 верасня 2022 года ў Гарадскім Палацы культуры ”Орша“ прайшоў VIII Міжрэгіянальны фестываль самадзейнай мастацкай творчасці ветэранаў ”Песня збірае сяброў – 2022“ у рамках Года гістарычнай памяці і напярэдадні Дня народнага адзінства. На сустрэчу аматараў песень, танцаў і вершаў з’ехаліся творчыя калектывы з 10 раёнаў Віцебскай і Магілёўскай абласцей.

За справаздачны год у раёнах праведзена наступная метадычная работа: 19 сакавіка ў Лёзна адбыўся семінар-практыкум для кіраўнікоў аматарскіх аб’яднанняў ”Актывізацыя дзейнасці аматарскіх аб’яднанняў для ўдзельнікаў

пажылога ўзросту“, выдадзены сцэнарныя распрацоўкі для работы з пажылымі людзьмі ”Залаты ўзрост“. Метадычнае выданне ”Арганізацыя работы ўстаноў культуры з людзьмі сярэдняга і пажылога ўзросту“ распрацавана ў г.п.Расоны. ДУК ”Ушацкі РЦКіНТ“ выдаў буклеты калектываў, якія маюць найменне ”народны“, ”узорны“, у тым ліку народнага клуба ”Ветэран“.

На працягу года значная ўвага ўдзялялася рабоце з інвалідамі. У клубных фарміраваннях устаноў культуры Віцебскай вобласці займаецца каля 300 інвалідаў. Працягваюць дзейнасць спецыяльныя фарміраванні для людзей з абмежаванымі магчымасцямі: клуб цікавых сустрэч ”Душа“ пры аўтаклубе Шумілінскага раёна, клуб па інтарэсах ”Пазнай сябе“ Цэнтра культуры г.Наваполацка. На базе ДУ ”Культурна-гістарычны комплекс ”Залатое кола г.Віцебска ”Дзвіна“ працуе народны хор ветэранаў, 80% удзельнікаў – інваліды па зроку. Людзі з абмежаванымі магчымасцямі жыццядзейнасці з’яўляюцца ўдзельнікамі клубаў ”Ветэран“ і ветэранскіх творчых калектываў, уваходзяць у склад многіх аматарскіх аб’яднанняў і гурткоў ДПМ. Мэтанакіраваная дзейнасць з людзьмі з псіхафізічнымі асаблівасцямі характэрна для многіх Дамоў рамёстваў (Бешанковіцкі, Гарадоцкі, Докшыцкі Лепельскі, Лёзненскі, Сенненскі, Чашніцкі раёны).

У Віцебскай вобласці ствараюцца ўмовы для свабоднага доступу інвалідаў ва ўстановы культуры, клубныя ўстановы ўладкоўваюцца пандусамі. Напрыклад, у Браслаўскім раёне ў рамках падпраграмы ”Даступнае асяроддзе жыццядзейнасці інвалідаў і фізічна аслабленых асоб“ Дзяржаўнай праграмы ”Сацыяльная ахова“ на 2021-2025 гады набыта наступнае абсталяванне: у Браслаўскім раённым цэнтры культуры ўстаноўлена туалетная кабіна для інвалідаў (біяпрыбіральня), кантрасная стужка, кантрасны гумывы супрацьслізготны куток для прыступак, 4 тактыльныя мнемасхемы, 4 тактыльныя таблічкі, гукавы інфарматар, кнопка выкліку персаналу; у філіял ”Відзаўскі горпасялковы Дом культуры“ набыты кантрасная стужка, кантрасны гумовы супрацьслізготны куток для прыступак, 2 тактыльныя мнемасхемы, 2 тактыльныя таблічкі, плітка вулічная тактыльная, кнопка выкліку персаналу, гукавы інфарматар. Полацкім раённым Цэнтрам культуры прыняты шэраг мер па арганізацыі інклюзіўнага асяроддзя: на ўваходзе ў будынак маецца пандус, на дзверы – жоўты круг, першая і апошняя прыступкі лесвічных пралётаў пазначаны жоўтай фарбай. У філіялах уваходныя групы таксама абсталяваны пандусамі.

Вялікую работу па культурным абслугоўванні інвалідаў праводзяць аўтаклубы. Да Дня пажылых людзей за справаздачны перыяд творчымі калектывамі ўстаноў культуры праведзены: канцэртная праграма народнага хору ветэранаў вайны і працы раённага Цэнтра культуры ў Браслаўскім доме-інтэрнаце для састарэлых і інвалідаў, канцэрт ”Сагрэем душу добрай песняй“ у аддзяленні сацыяльнай адаптацыі, рэабілітацыі і дзённага знаходжання для інвалідаў у г.п.Сураж Віцебскага раёна, канцэрт ”Мы разам“ у Максімаўскім псіханеўралагічным доме-інтэрнаце для састарэлых і інвалідаў Гарадоцкага раёна, літаратурна-музычная кампазіцыя ”Свята для душы і сэрца“ ў аддзяленні кругласутачнага знаходжання для грамадзян пажылога ўзросту і інвалідаў

аг.Сітцы Докшыцкага раёна, канцэрт "Нам года не беда" ў аддзяленне кругласутачнага знаходжання для грамадзян пажылога ўзросту і інвалідаў в.Высачаны Лёзненскага раёна, канцэрт "У імя радасці душэўнай" у аддзяленні кругласутачнага знаходжання ў в.Тарчылава Аршанскага раёна, канцэртная праграма "Як маладыя мы былі!" Вяркудскага СДК ДУК "Ушацкі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці" ў аддзяленні кругласутачнага знаходжання для грамадзян пажылога ўзросту і інвалідаў аг.Веркуды.

Цікавы вопыт інклюзіўнай дзейнасці накоплены ў г.Віцебску і шэрагу раёнаў Віцебскай вобласці.

У выставачнай зале культурна-гістарычнага комплексу "Залатое кола горада Віцебска "Дзвіна" 17 мая ў былі арганізаваны "Велікодныя вячоркі" для інвалідаў-калясачнікаў ГА "БелТІ" сумесна з дабрачынным фондам духоўнага адраджэння "Жыццё". 17 ліпеня на адкрытай сцэне падворка традыцыйна ладзіўся Гала-канцэрт Міжнароднага фестывалю творчасці інвалідаў імя І.Лучанка "Віцебск – 2022".

21 мая адбылося гарадское спартыўнае свята і святочны канцэрт "БелТІ" і ДУ "ГФСК "Віцебск" запрашаюць сяброў!" для людзей з абмежаванымі магчымасцямі.

24 мая 2022 года арганізавана спартакіяда "Спорт – здароўе, спорт – гульня!" для наведвальнікаў аддзялення дзённага знаходжання інвалідаў Наваполацка, сумесна з Расонскім цэнтрам дзённага знаходжання маладых інвалідаў з дзяцінства.

У жніўні ў Пастаўскім раёне праводзіўся III інклюзіўны фестываль "Асаблівая, як усе" (спартыўна-турыстычны комплекс "Азяркі"), у якім прынялі ўдзел больш за 200 дзяцей з асаблівасцямі развіцця з усёй Рэспублікі.

У перыяд з 29 лістапада па 3 снежня 2022 года ў Глыбоцкім раёне праходзіла акцыя "Тыдзень міласэрнасці". У рамках акцыі ў Глыбоцкім ГДК адбыўся дабрачынны канцэрт "Будем милосердны", у выставачнай зале Глыбоцкага ЦТКНТ была арганізавана выстава-продаж сувенірных работ "Частички сердец", дзе выстаўляліся работы, выкананыя наведвальнікамі аддзялення інвалідаў, якія пражываюць у Глыбоцкім псіханеўралагічным доме-інтэрнаце для састарэлых і інвалідаў. Падчас правядзення тыдня міласэрнасці ў Глыбоцкім ДР праходзілі дабрачынныя майстар-класы майстроў народных рамёстваў. У Докшыцкім раёне традыцыйнымі сталі акцыі і рэйды міларэрнасці: "З адкрытым сэрцам, з добрымі словамі", "Добрым словам адзін аднаго сагрэем", "У сэрцах не збяднее дабрыня" і інш.

Цэнтр традыцыйнай культуры і народнай творчасці Гарадоцкага раёна прыняў удзел у падрыхтоўцы VIII Міжнароднага музычнага форуму "Мост дружбы", у якім прынялі ўдзел творчыя дэлегацыі Невельскай і Вялікалукскай мясцовых арганізацый Усерасійскага таварыства сляпых, творчыя дэлегацыі інвалідаў з горада Мінска, Навагрудка, Віцебска, Оршы, Наваполацка, Лепеля, Чашнікаў, Сянно, Гарадка.

У лістападзе 2022 года ў г.Лепель адбыўся традыцыйны міжрэгіянальны фестываль творчасці інвалідаў "Зорка надзеі". Каля 150 людзей з інваліднасцю з розных куткоў Беларусі прадэманстравалі на сцэне Лепельскага РДК свой талент

у розных жанрах аматарскай творчасці. У выставачай зале Лепельскага Цэнтра рамёстваў за справаздачны год адбыліся выставы творчых работ людзей з абмежаванымі магчымасцямі ”Для творчасці няма перашкод“, ”Мы розныя, але мы разам“ і персанальная выстава тканых паясоў ”Беларускія ўзоры“ Валянціны Кісель, інваліда па зроку.

Спецыялістамі дзяржаўнай установы культуры ”Полацкі гарадскі Палац культуры“ у 2019 годзе быў распрацаваны сацыяльны праект ”Мы розныя, але мы разам!“, які працягваў работу і ў 2022 годзе. 1 снежня 2022 года ў ДУК ”Цэнтр культуры ”Полацк“ адбыўся канцэрт з удзелам інвалідаў, у рамках дабрачыннага праекта ”З Верай, Надзеяй, Любоўю“.

Шматлікія мерапрыемствы (канцэрты, акцыі міласэрнасці, творчыя сустрэчы, тэматычныя вечары, выставы ДПМ і г.д.), прайшлі ва ўсіх клубных установах вобласці напярэдадні Дня інвалідаў. У клубных установах забяспечаны бясплатнае альбо льготнае наведванне інвалідамі культурна-масавых мерапрыемстваў і платных клубных фарміраванняў.

ЗАМЕЖНЫЯ СУВЯЗІ ТВОРЧЫХ КАЛЕКТЫВАЎ КЛУБНЫХ УСТАНОЎ КУЛЬТУРЫ ВОБЛАСЦІ

Учреждения культуры Витебской области в 2022 году сотрудничали с 29 странами: Австрия, Армения, Бельгия, Босния и Герцеговина, Германия, Грузия, Италия, Казахстан, Канада, КНР, Кыргызстан, Латвия, Молдова, Норвегия, Сирия, Узбекистан, Украина, Франция, Чехия, Швеция, ОАЭ, Словения, США, Финляндия, Эстония, Япония. Всего состоялось 292 мероприятия, в том числе, 224 мероприятия за рубежом и 67 в Республике Беларусь.

В I квартале 2022 года состоялось 99 мероприятий: 91 за рубежом и 8 в Республике Беларусь. Так, в феврале в г. Пекин (КНР) состоялся II Международный онлайн-конкурс музыкально-художественного творчества ”Beijing Stars“, на котором отмечен Гран-При и дипломом I степени учащийся ГУО ”Детская школа искусств № 5 г. Витебска“ Воробьев Дионисий. Учащиеся ГУО ”Браславская детская школа искусств“ отмечены двумя дипломами III степени на V Международном конкурсе исполнителей на духовых инструментах ”Naufene Wind-2022“ в г.Нуене (Латвия). В г.Осло (Норвегия) состоялся Международный онлайн-конкурс ”Рождественская сказка“. Инструментальный ансамбль ГУО ”Полоцкая детская художественная школа“ стали лауреатами I степени. Участники вокальной группы образцового ансамбля песни и танца ”Прыдзвінскія россыпы“ ГУ ”Цэнтр культуры г. Новополоцка“ завоевали Гран-При на II Международном многожанровом конкурсе-фестивале ”Пятое время года“, который проходил 5 января в г. Франкфурт-на-Майне (Германия). Участница народного литературного клуба ”ЛитКофейник“ ГУ ”Культурно-исторический комплекс ”Золотое кольцо г. Витебска“ Двина“ Елена Крикливец отмечена призом ”За литературное мужество“ парижского литературного альманаха ”Глаголь“ по итогам Международного конкурса ”Кубок мира по

русской поэзии“ (г.Париж, Франция). Оркестр ”Арт-тоника“ Новосёлковского филиала ГУО ”Воропаевская детская школа искусств им. И.Сушко“ отмечен дипломом III степени на I Международном конкурсе музыки и искусства ”Музыкальный фестиваль в Карловых Варах“ (г.Карлсбад, Чехия).

Во II квартале состоялось 166 мероприятий, в том числе 134 за рубежом и 32 в Республике Беларусь. 20 апреля образцовый детский хореографический коллектив ”Веселушки“ ГУК ”Оршанский городской Центр культуры ”Победа“ принял участие в онлайн-фестивале Winter festival – 2022“ (г.Дубай, ОАЭ). В апреле учащийся ГУО ”Ушачская детская школа искусств“ Антунович Арсений отмечен дипломом III степени на II Международном фестивале-конкурсе искусств ”Musical star of Slovenia“ (г. Жалец, Словения). В г.Калининград (Россия) 27-28 мая состоялся II Международный фестиваль-конкурс мажореток и барабанщиц ”Янтарный парад“. Ансамбль барабанщиц ”Ритм“ ГУО ”Бешенковичская ДШИ“ награжден дипломом I степени в номинации ”Барабанщицы–миниформация“. 1 июня Заслуженный любительский коллектив Республики Беларусь образцовая цирковая студия ”Арена“ ГУК ”Городской Дворец культуры ”Орша“ стал обладателями Гран-При Международного фестиваля-конкурса ”Золотое сечение“ (г.Сочи, Россия). Народный театр миниатюр ”13“ ГУК ”Толочинский РЦКиНТ“ и народная поэтическая гостиная ”Друть“ ГУК ”Толочинский ЦКиНТ“ приняли участие в Международном конкурсе-фестивале искусств ”Звездопад“ (г.Санкт-Петербург, Россия). 23 мая учащаяся ГУО ”Детская школа искусств № 5 г. Витебска“ Гапионок Ксения стала лауреатом I степени на Международном конкурсе музыкального творчества ”Радуга талантов – 2022“ (г.Москва, Россия).

В III квартале состоялось 46 мероприятий, в том числе 21 за рубежом и 24 в Республике Беларусь. В июле образцовая вокальная студия ГУК ”Полоцкий районный Центр культуры“ отмечены дипломом III степени на III Международном разножанровом онлайн-конкурсе ”Letostar in Georgia – 2022“ (г.Тбилиси, Грузия). 25 июля в г.Римини (Италия) состоялся фестиваль-конкурс ”Международные дни искусств в Италии“. Вокальная группа ансамбля песни и танца ”Прыдзвінскія россыпы“ (г.Новополоцк) награждены дипломом I степени. 30 августа Заслуженный любительский коллектив Республики Беларусь народный ансамбль танца ”Лявониха“, народный театр песни и музыки ”Мерхавим“ и народный молодежный театр ”Колесо“ ГУ ”Центр культуры Витебск“ приняли участие в праздничных мероприятиях, посвященных Дню города Геленджик (Россия). Народное литературное объединение ”Полоцкая ветвь“ (г. Полоцк) приняли участие в Международном литературном фестивале ”Гринландия“ (г. Старый Крым, Россия). 10 сентября состоялся онлайн-конкурс видеотворчества ”Видеовзгляд“ (г. Москва, Россия), на котором детский клуб ”Академия блогеров“ (г. Докшицы) отмечен дипломом IV степени. 2 сентября в г.Псков (Россия) состоялись мероприятия в рамках Дней Витебской области. В мероприятиях приняли участие народный вокально-хореографический ансамбль ”Ярыца“, народный ансамбль народной музыки ”Верхнядзвінскія музыкі“ ГУК ”Верхнедвинский РЦКиНТ“, мастера районного Дома ремёсел, специалисты

Центра культуры, народное любительское объединение национальной кухни, фольклора и игры "Расіца" Бигосовского СДК.

В IV квартале состоялось 80 мероприятий, в том числе 69 за рубежом и 11 в Республике Беларусь. 10 октября учащаяся ГУО "Детская школа искусств №1 г.Новополоцка" Васюкевич Анастасия приняла участие в Международном конкурсе искусств "Open Austria" (г.Вена, Австрия), где награждена дипломом I степени. 5-12 декабря Заслуженный любительский коллектив Республики Беларусь образцовый театр танца "Премьер-Спонайд" ГУ "Дворец культуры "Полоцк" принял участие в Международном хореографическом конкурсе "Dance super star – 2022" (г.Ереван, Армения). 30 ноября состоялась Международная литературная премия "Простак за границей" имени Марка Твена Союза писателей Северной Америки. Член народного литературного клуба "ЛитКофейник" Лев Полыковский награжден дипломом II степени в номинации "Юмор". 30 ноября в г.Пекин (КНР) состоялся Международный конкурс-фестиваль "Global Asia". В конкурсе-фестивале приняли участие вокальная группа "Подсвильчанка" филиала №3 Подсвильский центр культуры ГУК "Глубокская централизованная клубная система" (Диплом I степени в номинации "Вокальное искусство"), народный ансамбль белорусской песни "Маладзіца" Новосёлковского фестиваля ГУО "Воропаевская детская школа искусств им.И.Сушко" (Поставский район, Диплом I степени). Ансамбль "Веселые нотки" ГУО "Детская школа искусств № 3 г.Новополоцка" приняли участие в Международном онлайн-конкурсе "Звезды Токио" (г.Токио, Япония), где награждены дипломами I и II степени.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]